
1190.

Nº 1190.

CONCIONES
TRIBVS DIEBVS PVBLICARVM PRECATIONVM, 22. 23. 24. MARTII 1596. Ecclesijs Daniæ & Noruegiæ proponendæ.

**
+

Ad usum Ministrorum verbi scriptæ,

à

PETRO IOHANNE VINSTRVPIO.

Ierem. 7. v. 23.

Audite vocem meam, & ero vobis Deus, & vos eritis mihi populus.

HAFNIÆ.
Impreßit Matthias Vinitor.
M. D. XCVI.

Filio meo charisso D: Iohan

Chrysostomus.

Μὴ ἀπογίνωσκε, μηδὲ ἀφίστασο τῆς εὐχῆς· ἀλλὰ πρόσελθε ἁμαρτωλὸς ὢν, ἵνα δοξάσῃς σου τὸν δεσπότην, ἵνα δῷς αὐτῷ, τὴν οἰκείαν φιλανθρωπίαν ἐν τῇ συγχωρήσει τῶν σῶν ἁμαρτημάτων ἐπιδείξασθαι.

Id est:

NE in desperatis habe, nec abjice precandi studium, sed accede, qvamvis peccator, ut gloria afficias Dominum tuum, & præbeas ei occasionem, ut consvetam ei placabilitatem in condonatione tuorum peccatorum ostendat.

(*)

TEXTVS
PRIMÆ DIEI.
Genesis 18. Cap. v. 20.

* * *

Dixit Dominus, Clamor Sodomorum & Gomorrhæorũ multiplicatus est, & peccatum eorum aggrauatum est nimis. Descendam & videbo vtrũ clamorem qui venit ad me, opere compleuerint: an non est ita, vt sciam. Conuerteruntq; se inde, & abierunt Sodomam: Abraham verò adhuc stabat corã Domino. Et appropinquans ait, Nunquid perdes iustum cum impio? Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate peribunt simul? & non parces loco illi propter quinquaginta iustos, si fuerint in eo? Absit à te vt rem hanc, facias, & occidas iustum cum impio fi-

atq; iustus sicut impius. Non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram: nequaquam facies iudicium hoc. Dixitq; Dominus ad eum, Si inuenero Sodomis quinquaginta iustos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos. Respondensq; Abraham, ait, Quia semel cœpi, loquar ad Dominum meum, cum sim puluis & cinis. Quid si minus quinquaginta iustis quinq; fuerint? delebis propter quadragintaquinq; vniuersam vrbem? Et ait, Non delebo, si inuenero ibi quadraginta quinq;. Rursumq; locutus est ad eum, Sin autem quadraginta ibi inuenti fuerint, quid facies? Ait, Non percutiam propter quadraginta. Ne quæso, inquit, indigneris Domine, si loquar: inuenientur fortaßse illic triginta. Et dixit, Si inuenero ibi triginta, nihil faciam. Dixitq; iterum (ille,) En obsecro, ob-

sequu-

ſequutus ſum animo meo auſus loqui ad Dominum meum, fieri poterit vt inueniantur fortaßis ibi viginti. Et dixit, Ob viginti, non vaſtabo. Et dixit, Ne quæſo iram moueat Domino meo, ſi vel iam loquutus fuero, quid ſi inueniantur ibi decem? Et dixit, non vaſtabo ob decem. Poſtquam vero ceſſaſſet Dominus loqui ad Abraham, abijt, & Abraham reuerſus eſt ad locum ſuum.

A (proh dolor) nunc ſunt tempora, ut numeris omnibus & ſupra conditionem humanam ſe præſtet artificem, qvi docendo, ſcribendo, hortando, clamando, rebus ſic undiq; exhulceratis deploratis q; qvidqvam efficiet. Vſq; enim adeò mens humana in inflexibilem dolorisq; omnis expertem contumaciam incidit, ut non immerito de noſtri ſeculi hominibus dici poſsit, quod de Iudæis obſtinatis pronunci-

at Zacharias Cap: 7. v. 12. inqviens Noluerunt attendere, averterunt ſcapulam, recedentes, & aures ſuas aggravaverunt ne audirent: Cor ſuum poſuerunt ut Adamantem, ne audirent legem ipſam & verba qvæ miſit Dominus exercituum, in ſpiritu ſuo, per prophetas.

Inſtituuntur qvidem ſingulis ferè temporum momentis, ex Dei verbo admonitiones, comminationes, exhortationes piorum miniſtrorum, ad melioris vitæ ſtudium: ſed fruſtrà. Mundus etenim qvi ſui
. 53. ſemper ſimilis eſt, hoc eſt, immundus & to-
. I. tus in maligno poſitus, ſvavia potius qvàm
Joh. I. gravia, vana qvam ſana, caduca qvàm qvæ ad æternam ſalutem comparata videntur, eligit ac diligit: Cœcus ac demens vanitati ſuæ mordicus inhærens, nihil prorſus eorum, quæ ad morum pietatisq; cultum, qværvè ad peſsimæ vitæ emendationem aut ſalutem conſeqvendam ſpectant, curat vel conſiderat, potius ſic vitam inſtituit, ac ſi nunquam ad examen horrendi judicij divini eſſet venturus.

Non tamen pijs verbi præconibus ideo à propoſito deſiſtendum, aut in officio

ſegneſ-

segnescendum, monet non modo vox divi-
na. Esa. 58. vers. 1. Clama ex gutture tuo,
& exalta ut tuba, vocem tuam, An-
nuncia populo meo prævaricationes
suas & domui Iacob peccata sua. E-
zech. 33. v. 7. Speculatorem te dedi do-
mui Israel ut audiens ex ore meo ver-
bum, moneas eos ex me. Ionæ 1. v. 2.
Surge & vade contra civitatem mag-
nam & clama contra eam. 2. Timoth.
4. v. 2. Prædica sermonem, insta tem-
pestivè, intempestivè, argue, obiurga,
exhortare cum omni lenitate & do-
ctrina: Verum etiam Magistratus nostri
pio edicto, omnes nos solitò conuenire hoc
triduo jubemur: ut etiamnũ piorum con-
cionatorum clamoribus admoneantur im-
pij, si modo ad saniorem mentem revocari
velint aut possint: quò maleactam vitam
celerius emendent & bene emendatam san-
ctius postea instituant, nî sibijpsis velox ex-
itium accersere & in perditionis æternæ
barathrum præcipites se dare voluerint.

Qvocirca pernecessarium esse iudica-
ui, non tám verbis, qvàm exemplis iræ &
iudicij divini horrendissimis auditores mo-

nere & excitare: Ac propterea prima hac litaniarum concione, triste & terribile exemplum conflagrationis Sodomorum & Gomorrheorum ante oculos proponere visum est: ut si non salutis virtutisq; amore, pœnarum utiq; formidine à malo deterreantur impij, emendentur, & in bono (si spiritui sancto locum dederint) confirmentur. Has enim ciuitates in cinerem redactas, subversione damnauit DEVS, teste D. Petro. Epist. 2. cap. 2. v. 6. ut essent Exemplar ijs, qvi impiè victuri essent. Hinc & sancti DEI prophetæ altius contra scelera insurgentes, hoc eodem frequentius usi sunt: Esa. cap. 13. v. 19. Contra Babilonios: Ierem. 49, v. 18. Contra Idumæos. Ezech. cap. 16. v. 46. contra Iudæos. Sophon: cap. 2. v. 9 contra Moabitas: Eodem fine quo nos hodie, nempe ut eorum malo edocti, nobis ab impietate & πανολεθρίᾳ cauere studeamus.

Macti igitur animis, auditores optimi, operam demus sedulam, ut dum adhuc auribus nostris salutaris Euangelij vox insonat, emendationi nostræ inuigilemus, salutem propriam, totiusq; patriæ nostræ dulcissimæ, nobis cordi esse sinamus: Deum insuper intimis pectoris nostri gemitibus

rogemus,ut ſpiritus ſui virtute nos ad ora-tionem Idoneos & feruentes efficiat; utq; (illuminatis oculis mentis noſtræ,) videamus qualia & quanta ſunt, quæ deflere ac corrigere, & quæ deinceps bona impetrare & comparare debeamus: Tùm etiam ut gemitus & verba, quæ coram ipſo votis communibus profundimus clementer admittat, per & propter IESVM CHRISTVM, unicum Dominum ac propitiatorem noſtrum, Amen.

CONCIONIS HODIERNÆ *Duæ erunt partes.*

I. Querela Dei, de multitudine & atrocitate peccatorum apud Sodomitas.

II. Colloquium Abrahami cum DEO de non perdendis Sodomitis, modò pauci boni in maxima hominum multitudine inueniantur.

DE PRIMA.

Dixit Dominus: Clamor Sodomorum & Gomorrheorũ multiplicatus eſt & peccatum eorum

aggravatum est nimis: Descendam igitur &c.

EXpositurus Dominus Abrahæ, consilium suum, de puniendis impiis Sodomitis, Gomorrhæis & vicinarũ urbium habitatoribus, initio peccata illorum vehementer exaggerat, quibus se irritatum esse dicit, ut tandem iudicium suum, aduersus tantam sceleratæ gentis impietatem, gravius exerceat, nec vindictam amplius differre qveat.

In hac parte qvatuor observanda erunt:

I. Persona, qvæ loquitur.

II. Eiusdem querela bimembris: 1. Quod peccata clament. 2. Et supra modum aggravata sint.

III. Deum descendere ut videat, an peccata fecerint consumationem.

IV. Angelorum profectio Sodomam.

Et Dixit Dominus:

IN primo membro indicat Moses, qværelam non hominis sed ipsius Dei esse, qvi ut acerrimus honoris sui & salutis humanæ assertor est; Ita testatur inprimis se odisse omnem

omnem iniquitatem & horribiliter irasci peccatis, eaq; tandem punire velle gravissimè Psal 5. v. 5. Deus nolens iniqvitatem es tu. Psal. 45. v. 8. Odisti omnem improbitatem.

Elucet heic non vulgaris misericordiæ divinæ nota: qvòd non celat Ecclesiam suam, consilia de imminentibus pœnis: sed in tempore admonet, nec qvenquam, nisi abundè præmonitum, punit: ut qvid vitare conveniat intelligant, qvi pœnas subterfugere desiderant. Amos 3. v. 7. Non faciet Dominus Deus qvidqvam, nisi revelaverit secretum suum seruis suis prophetis.

Secundò testatur hæc prædictio, non casu accidere ærumnas, nec pœnas fortuitò infligi: Sed iustitiæ ac providentiæ divinæ opus esse, homines de pœnitentia mature admonens. Sicut dicitur Sap: 12. v. 2. Eos qvi labuntur corripis & de peccatis admones: vt relicta malitia credant in te Domine.

Clamor Sodomorum & Gomorrheorum multiplicatus est.

SEcundum membrum, in quo est grauissima querela Dei, de atrocitate peccatorum Sodomitarum, quæ non accusare, sed clamare dicit, innuens: Tot tantaq; esse illorum scelera, ut amplius dissimulare nequeat, se videre uel audire, quinimo ipsum nolentem ad vindictam irrogandam impellant.

Huiusmodi phrasi per Metalepsin, uti solet scriptura, quum peccata multa sunt & atrocia, celeremq; vindictam magnitudine sua exposcunt: qualia sunt innocentis sanguinis effusio, tyrañis & crudelitas, quâ inferiores à superioribus opprimuntur, & in oppressione de iniusta vi conqueruntur. Item rapinæ, imposturæ, mordentes vsuræ & reliquæ artes iniquæ, quibus circumuenti homines, ad inopiam rediguntur: nefariæ quoq; libidines, publica peccandi licentia, contemptus religionis & eius generis alia, quæ dum augentur, augescit simul & clamor, quo eiusmodi facta ad Dei aures in cœlum perferuntur & sponte sua vindictam exposcunt, quamuis in occulto fiant, & sepultam esse illorum memoriam, sibiq; impunitatem perpetuã promittant talium scelerum autores. Testatur hoc ipse Dominus ad Cainum, Gen. 4. v. 10. Vox

sangui-

sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra. Matth. 2. v. 18. De funesta clade infantium Bethlehemiticorum, dicit Euangelista: vocem in Rama h. e. excelsis auditam esse. Iacob. 5. v. 4. Ecce merces operariorum vestrorum, qvi messuerunt regiones vestras, qvæ fraudata est à vobis clamat, & clamor eorum in aures DEI Zebaoth introivit. Apocal: 18. v. 5. Peccata eius pertigerunt usq; ad cœlum, & recordatus est Dominus scelerum eius.

Sic omni tempore iniuria, privata vel publica, impunita, ut lachrymas & gemitus oppressorum exprimit: Ita clamorem & eiulatum concitat personantem in auribus Dei, qvi ut semper iustissimus est, & misericors erga electos suos, sic interpellatus illorum diurnis nocturnisq; precibus, eos à violentia opprimentium tandem liberat, attritis & deletis oppressoribus. Exod. 14. v. 27. Iudith 13. v. 10. Hestræ 7. v. 10.

Multiplicatus est.

NOn simplicem fuisse clamorem, sed sæpius iteratum & multiplicatum, dicit: quod

quod etiam confirmant verba ſequentis capitis 19. v 4. ubi omnes peccaſſe dicuntur à magno vſq; ad minimum, & viros ciuitatis, iuuenes, ſenes & omnem populum ſimul vallaſſe domum Lothi, poſt ingreſſum Angelorum, vt nefanda ſeſe explerent libidine. Idem uſu venit multis, poſtquã viam ſcelerum ſemel ingreſsi fuerint, pedem raro reflectunt, ſed bibunt tanquam

Joh. 15. v. 16. aquam iniquitatem, & eouſq; ſtuporis deueniunt, vt etiam in malefactis lætentur,

prov. 2. & de rebus peſsimis glorientur.

Cedant hæc nobis in documentum: vt maturé reſiſtamus peccato, & vbi multiplicia peccata noſtra cœlum attigiſſe intellexerimus, obtemperantes conſilio Apoſtoli Heb. 12. v. 24. operam demus, vt clamore ſpiritus contriti, clamorem peccatorum noſtrorum obtundamus, accedentes ad noui teſtamenti mediatorẽ Ieſum Chriſtum, & ſanguinis aſperſionem melius loquentem, quam Abel.

Deinde in hac accuſatione dicit Dominus:

Peccatum illorum aggrauatum eſſe nimis.

Seu

SEu inualuiſſe vehementer, eò quod nullum peccandi finem facerent, ſed ſicut nauis fracto gubernaculo illuc rapitur, quo tempeſtas impellit, tandemq; ſcopulis illiſa vel vndis oppleta ſubmergitur: ſic illi prauis affectibus æſtuantes, excuſſo Spiritu ſancto, ſalutis gubernatore, à Satana qvoqvò verſum abripiebantur & de peccato in peccatum ferebantur, donec tandem grauiſsimo iniquitatis pondere oppreſsi iacerent.

Heic circumſpiciat pius lector, Anne peccata hodie ſimiliter apud nos ingraueſcant aut exuberentiſsimo uſqueadeo, ut nec grauitas ſcelerum amplius creſcere, nec virtutum dignitas amplius decreſcere poſsit: mirum igitur non videbitur, vbiuis locorum mala inundare.

Cæterum ut videamus num ita res ſe habeat, & an aliquid cum Sodomitis commune habeamus, ex Ezechiele recitabo, quæ & qualia fuere illa aggravantia & exuberantia Sodomorum peccata, is enim cap. 16. v. 49. atrocitatem peccati Iſraëlitarum comparatione ad Sodomam facta, per ſpecies enumerat, hoc modo:

Ecce, hæc fuit iniquitas Sodomæ

ſororis

sororis tuæ, Superbia, Saturitas panis & abundantia otij, & manum egeno non porrigebant, & eleuatæ sunt & fecerunt abominationes

1. In hac Catena scelerum principem locum attribuit Propheta Superbiæ, ea enim initium omnis peccati est. Ecclesiast. 10. v. 15. Nec ullum peccatum (si Augustino credimus) sine ea est. Quandoquidem nihil aliud est quam contemptus Dei, stulta admiratio suiipsius & despectus proximi. Hinc etiam á Chrysostomo fons & origo omnium malorum dicitur. Estq; veluti generalis quidam morbus pestiferus, non unum membrorum, partemuê debilitans sed solidum corpus lethali exitio corrumpens. Verissimum igitur esse videmus, quod Prouerb. 6. v. 7. dicitur. Spiritus elatus antecedit calamitatem & superbiam comitatur ruina.

Memores nos infirmitatis nostræ deponamus omnem fastum, ne & bonis diuinis priuemur & pœnis implicemur. Quod quæso, nobis est patrimonium ? quæ bona parta, ob quæ gloriemur ? Annon pater

Ezech. 16. v. 2. noster (inquit idem Propheta) Amorrhæus & mater nostra Chetæa ? hæreditas ab

illis

illis relicta annon est peccatum, miseria, mors & maledictio? Qvid igitur superbit vas fœtidum, esca vermium, damnationis & ignominiæ simulachrum?

Secundum in Catalogo peccatum ab Ezechiele recitatur κόρος saturitas panis, de qua Dominus ipse Deut: 32. v. 15. Incrassatus est dilectus & recalcitravit, impingvatus, dilatatus, dereliquit Dominum factorem suum & recessit à Deo salutari suo. Et Psal: 119. v. 70. Incrassatum sicut adeps cor eorum. 2.

Dederat Dominus Sodómitis terram admodum frugiferã, inq; maxima rerum abundantia vixerunt. Hoc Dei beneficio abusi sunt ad luxum, comessationes, ebrietatem, libidines & qvæcunq; carnis inexplebilis cupiditas svadebat: Non secus ac inter nos sæpissimè fieri videmus, qvando divina largitione, rerũ necessariarum affluentia abundamus, omnes mox honesti ac decori limites transgredientes, portentoso helluandi, lasciviendi & voluptuandi studio diffluimus: Et qvò fœcundiores fuerint regiones eò prodigaliores & luxuriosiores sunt homines, qvò lætiores viderint coloni segetes eò maiorem sibi cum Heluone illo Luc.

lo Luc. 12. v. 19. promittunt ingluviem. Hinc fit, qvod abundantia panis, cœterarumq; deliciarum copia, bonorum Dei immemores reddit, & eò dementiæ adducit multos, ut brutorum instar ventrem cibis farciant, nihil interea de mentis alimonia soliciti. Qvod & fecisse Israëlitas testatur Moses. Num. 25. v. 6. Sedit populus manducare & bibere, & surre-

Heb. 12. v. 16. xit ludere. Esau Gen. 25. v. 33 Vendit ius primogenituræ propter offam. Talium (inqvit Paulus. Phil. 3. v. 19) Deus venter est.

Luc. 21. v. 34. Rom. 13. v. 14. Caveamus igitur ne corda nostra graventur crapula & ebrietate, nève eos imitemur qvi cras sperando moriuntur & hodie bibendo sepeliuntur: ut loqvitur Augustinus Sermone 23, de verbis Domini.

3. Tertium peccatum Sodomitarum, abundantia otij, securitas seu peccandi consvetudo, qvæ plærumq; duritiem & indolentiam inducit cordi, ac mentem cœcam reddit & vanam unde cogitatio abalienata à Deo, propter obdurationem, qvæ in homine est, excludente omnem pœnarum sensum & cladibus suis sponte irrvente. Vtinam

cinam eius farrinæ inter nos hodie non invenirentur plurimi, qvi postquam dedoluerunt, semetipsos dediderunt protervię ad certatim patrandam omnem impietatem. Eph. 4. v. 17.

Qvartum peccatum. *Nec egeno manum porrigebant.* Hoc est. Voluptatibus ebrij & securi, nulla egenorum, afflictorumvè fratrum cura tangebantur: Sed in summa illa rerum affluentia, misericordiæ & charitatis fraternæ prorsus obliti, langvidos & miseros fame, siti, frigore aliisq; modis inhumaniter perire sinebant. Roborare enim manum pauperis, est titubantem confirmare, prolapsum erigere, inopiam & miseriã eius subleuare, consilio & auxilio. 4.

Cogitent hæc potentiores & ditiores, qvi bonis omnibus circumfluunt, & tamen viscera sua claudunt egenis, Qvomodo igitur charitas Dei manet in illis. 1. Ioh. 3. v. 17.

Qvintum peccatum.

Insolentes fuerunt & fecerunt abominationes coram Domino: 5.

 Id est

Id est: Abiecto metu iudicij divini, furenter in quævis scelera proiecti, turpes & horrendas libidines (qvas seqventi cap. v. 9. describit Moses) contra naturam exercebant.

Hisce & similibus gradibus, ad interitũ progressi Sodomitæ, eò usqꝫ annectebañt scelera sceleribus, donec ipsam Nemesin & iustam Dei vindictam in se concitarent provocarentqꝫ.

Qvid ergò de nobis fiet? qvi non modo ijsdem delictis: sed etiam gravioribus iram ipsius meruimus? Atteritur inter nos miserum vulgus, multi facultatibus exuti & domibus excussi, egeni & famelici oberrant. Quot audiuntur oppressorum miserabiles gemitus? Plurimi adeó securè voluptuantur, ut nec pœnitentia opus esse putent, nec ulla iudicij venturi formidine tangantur. Multi adeò in secundis insolescunt, ut planè originis suæ immemores, reliqvum hominum genus tanqvam sterqvilinium proculcent, imò Deum ipsum superbè despiciant. Deus bone, qvantus est hodie verbi divini contemptus? qvantus luxus? qvanta in iudicijs iniqvitas? aliaquè flagitia innumera, qvæ tàm vulgaria redduntur, ut vix sperari possit emendatio,

mor-

morbus ita invaluit, ut nullus ferè locus sit remedio. Qvid igitur, inqvam, de nobis fiet? Qvid subsecuturum sperabimus? An vindictam Dei evasuros nos putabimus? Certè non evademus. Thren: 4. v. 6. Iniquitas filiæ populi mei, maior, est peccato Sodomorum.

Tertium membrum.

Descendam & videbo, utrum clamorem, qvi venit ad me, opere compleverint, annon ita est ut sciam.

SVnt & hæc verba ipsius Dei de peccatis sodomorũ attestantis & minitantis sceleratis interitum. Dicuntur autem hæc de Deo humanitus, dum ex nostro sensu, ipsi affectus, gestus & motus scriptura tribuit, Descendit autem quando nobiscum agere, præter usitatũ naturæ cursum & animum suum speciali modo declarare inducitur. Non enim loco movetur is, qvi semper ubiq; est totus.

Qvatuor in hac locutione observanda veniunt:

I. Sodomitas adeo securè peccatis suis

indormivisse, ac si Deum planè laterent fœda illorum opera, nec qvidquam eorum, qvæ apud illos agerentur, perspiceret, sciret vel intelligeret.

II. Tantam fuisse Dei patientiam erga illos, ut etiamsi peccatum suo fœtore & clamore cœlum contigisset, iamq; dudum exscindi meriti essent: Deum tamen nihilominus nunc primum *Descendere*: & de pœna peccatis iustissimè infligenda cogitare, idq; ut pœnitentiæ locum ipsis relinqueret & eos potius emendaret, qvàm perderet. Rom. 2. v. 4. 2. Pet. 3. v. 9. Hoc Dei Exemplo monentur illi, qvi terram dijudicant, ut *descendant* hoc est, humilient se, neq; sententiam de qvoqvam subito iuxta clamorem vulgi pronuncient, sed omnia prius verbis, qvàm armis experiantur.

III. Manifestè etiam refutant hæc verba epicuræas cogitationes impiorum, negantium Deum curare res aut facta hominum vel ullam esse providentiam.

IV. Consolantur hæc afflictos & monent, ut qvantumvis sæviant impij, certó tamen statuant, se á Deo respici ac defendi, ne à malis opprimantur: iuxta promissionem Psal. 12. v. 6. Propter miseriam in-

opum

opum & gemitus pauperum nunc ex-
urgam, dicit Dominus, ponam salu-
tem qvæ faciat illum respirare. Luc. 18.
v. 7. Nonne Deus faciet vindictam e-
lectorum suorũ, clamantium ad se die
ac nocte & patientiam habebit in illis?
dico vobis qvod citò vindicabit eos.
Exod. 3. v. 9.

Qvid autem visurus?

*An secundum clamorem pecca-
ta fecerint consumationem.*

Hoc est, An iniqvitates ipsorum men-
suram suam compleverint. Tunc avtem
peccata consummata dicuntur, ubi non so-
lum delectant, sed etiam placent, & qvæ
antea vitia fuerunt mores fiunt, neq; am-
plius sanabilis est malitia. Videmus heic
mortalibus suum propositum esse termi-
num, & peccata suam habere consumatio-
nem. Qvando ergo homines ad extre-
mum malorum sese proiecerint, ut ampli-
us nulla emendationis spes supersit, nil præ-
ter extremum exitium sequi necesse est.

Qvartum membrum primi loci.

*Converteruntq; se & abierunt
Sodomam.*

Ostendit Moses tristissimum effectum Dei comminationem ilicò subsecutum fuisse & cœlites iam accelerasse ad vindictam Sodomis irrogandam: ipsis interea securè peccatis indulgentibus, & cladibus suis rabiosè attractis, ultrò incurrentibus.

Luc. 19. v. 42. Fit hoc sæpe apud homines: ut quò propior pœna sit, eò securitas maior, quæ omnem Dei reverentiam metumq; excutit. Nos proinde Dei erga nos in tempore bonitatem agnoscamus & quò propius pœnas adventare persenserimus, eò celerius Deum offensum precibus & vitæ emendatione placare studeamus.

DE SECUNDA PARTE.

Abraham autem adhuc stabat coram Domino, & appropinquans ait: Nunquid perdes iustum cum impio?

ALtera concionis huius pars, continet prolixum colloquiũ sanctissimi viri Abrahami cum Deo, personam supplicis deprecatoris & sequestri suscipientis, atq; solicitè aliquoties intercedentis, pro Sodomitis:

mitis: quo aliqvam ipsis, pœnæ instantis mitigationem impetret.

In hac oratione intercessoria, nobis, qui pro delictorum venia & solatio, faciem Domini deprecamur, consideranda & imitanda erunt hæc sequentia:

Primùm Humilitas ipsius. Agnoscit I.
enim se pulverem esse & cinerem, ideoq; indignum se iudicat, qvi cum summo Deo colloquatur. *Ecce*, inqvit, *Cæpi loqvi cum Domino meo, qvi sum pulvis & cinis*. Vtinam & nos ortus nostri primordia agnosceremus. neqvaqvam ita tumidi in conspectũ DEI prodiremus, &
cum pharisæo cristas erigeremus: Esa: 40. Luc. 18
v. 6. Omnis caro sicut fœnum. Psal. V. 11.
103. v. 15. Recordatus est qvoniam pulvis sumus. Si quis igitur videtur sibi aliquid esse, qvum tamen nihil sit, hic suum ipsius animũ fallit (inqvit Apostolus Gall. 6. v. 3.) Qvid enim habes qvod non accepisti? Qvod si accepisti qvid gloriaris, qvasi non acceperis?

Secundò, insigne Exemplum habemus II.
charitatis erga proximum: Solicitus enim pro Sodomitis, animi sui sincerum prodit affe-

affectum, in effectum tandem prorumpens. Opponit namq; se Deo tanqvam murum & publicam cladem qvantum in se est avertere molitur. Erit & hoc nobis documento, ut fratrum nostrorum calamitates & peccata perinde ac nostra lugeamus, qvandoqvidem omnes corporis unius in Christo membra sumus. Ea autem lex ac natura membrorũ est, ut qvum doleat unum, condoleant cœtera: Sic Ieremias prævidens vastitatem Iudæorum, cum gemitu inqvit: Sensus cordis mei turbati sunt in me. Neq; solum tristia illorum fata defleamus, sed & precemur pro salute eorum impietati eorum obsistamus, & ad emendationem revocatos Christo lucrifacere, pro virili studeamus. Iuxta mandatum Apostoli Gal. 6 v. 1. Si homo præoccupatus fuerit aliqvo delicto, vos qvi spirituales estis instaurate talem hominem, cum spiritu mansvetudinis, considerans temetipsum ne & tu tenteris. Iacob. 5. v. 16. Orate alij pro alijs, ut sanemini, &c.

1. Cor. 12. v. 26. Rom. 12. v. 5.

Sed ô qvantum miseri ab hoc charitatis affectu distamus? qvi usq; adeo in amorem nostri accensi sumus, ut dum res no-

strae

ſtræ in tuto ſint, aliorum ſortem etiam tri-
ſtiſsimã negligamus, qvum vera tamen dile-
ctio reqvirat, & ipſa vox Dei iubeat, A-
mos, 6. v. 6. ſuper contritione Ioſeph dolere.

Tertiò virtus in oratione Abrahæ ve- III.
ritas eſt, nullatenus enim extenuat vel ex-
cuſat impiæ gentis ſcelera, neq; contradi-
cit Domino conqverenti de magnitudine,
& gravitate delicti Sodomitici. Scit e-
nim DEVM veracem, & naturam hu-
manam in omne flagitiorum genus
ſuapte culpa propenſam eſſe. Cuius
rei gratia Deum agnoſcit iudicem om-
nis terræ eiq; laudem iuſtitiæ tribuit,
qva utitur cùm in defendendis pijs,
tùm puniendis & è medio tollendis
conſceleratis.

Nos ſimiliter Deo vulnera & nævos
noſtros denudabimus & cum ſanctiſsimo
hoc patriarcha, Davide, Daniele, Manaſſe,
Petro & alijs agnoſcamus ipſum habere iu-
ſtiſsimas cauſas, multasq; & magnas propter
qvas nos in æternum puniret, niſi iuſtitiæ
ſuæ rigorem miſericordiâ temperaret

Qvartò Orat ex fide, nihil hæſi- IV.
tans de favore & bonitate divina, &
opponit Sodomorum extremæ impietati
inter-

interminatam Dei misericordiam. Nam ut ipsum iustum agnoscit, qvi pium cum impio perdere nolit: Ita eundem misericordem fatetur, qui iniustis indulgentiã & peccatorũ veniam dare, pro bonitate sua paratus sit: modò paucissimi in maxima hominum frequentia, commiseratione digni inveniantur. Hac etiam fiducia, nos animos nostros, in re anxia & conclamata erigamus.

V. Qvintò, Constans est in oratione, nec defatigatur. Sexies enim instat apud divinã maiestatem, idq; cum maxima modestia & reverentia nominis ipsius. dũ inquit. *Ne qvæso indigneris Domine si adhuc loqvar.* Item. *Qvia semel cœpi, loqvar ad Dominum meum.* Item. *Obsecro ne excandescas, Domine, si adhuc loqvar semel &c.* Sic & nos perdurare in precibus oportet neq; defatigari: Etiamsi malis aliquanto diuturnioribus premamur, aut difficilius factu videatur, quod postulamus. Luc: 18 v. 1. 1. Thes: 5. v. 17. Ecclef: 18. v. 12. Rom: 12. v. 18.

Hæ sunt virtutes in oratione Abraha-

mi,

mi, pio homine dignissimæ, qvas si & nos emulati fuerimus, dubium non erit quin preces & gemitus nostros, hoc ipso momẽto, admissurus sit pater benignissimus. Tanta enim est veræ orationis vis & fidei constantis effectus, qvòd etiam nubes penetret, maximã iram Dei à peccatoribus auertat & salutaria cuncta impetret. Ioh. 4. v. 23. Ioh. 16. v. 23. Iacob. 5. v. 16.

Deserviunt præterea hæc quæ diximus consolationi & admonitioni nostræ. Si enim tam efficax fuit unius mortalis hominis Abrahami oratio, ut solus orans Deum, impetrare potuerit veniam peccati & mitigationem pœnarum, Si decem saltem pij de peccatis dolentes & verè pœnitentes, in tanta hominum multitudine, quinq; florentissimarum ciuitatum inventi fuissent: Qvanto magis credendum est, totius ecclesiæ gemitus & preces in spiritu & veritate fusas, propter æterni sacerdotis & mediatoris Christi intercessionem, exauditum & pœnas amotũ iri. Contra vero, perspicimus iræ Dei magnitudinẽ aduersus eos, qvi peccata peccatis & scelera sceleribus addere non cessant, nihil interea cogitantes de pœnitentia Quod etiam sanctissimorũ hominum preces, imo ipsius filij Dei merita, quæ

pro

pro illis fiunt, irrita manent: Sicut non modo probant exempla, Sodomorum. Iudæorum & aliorum obstinatorum: Sed & ipse Dominus apud Ieremiam Cap. 7. v. 16. idem confirmat inquiens. Tu ne oraveris pro populo isto, neq; levaveris pro eo clamorem & deprecationem, neq; intercesseris apud me, qvoniam neqvaqvam te exaudiam. Item apud Ezechielem Cap. 14. v. 14. Si fuerint tres isti viri, Noë, Daniel & Iob in medio ipsius, neq; filios aut filias liberabunt. Hæc erat causa qvod Samuelem pro Saule orantem rejecerit Dominus. Ideo & D. Iohannes Epist. 1. cap. 5. v. 16, Prohibet orare pro peccantibus ad mortem. Atq; hæc de oratione Abrahami:

In DEO autem videmus I. Magnū affabilitatis & φιλανθρωπίας indicium, quod Abrahamum eiusq; cognatum Loth, tanqvam fideiussores, pro Sodomitis ad intercedendum ne punirentur & benignè excitavit & patienter audivit, etiamsi pulvis essent & cinis.

Hinc & nostras preces ipsi acceptas fore: neq; propter indignitatem nostram, nos abiectum iri, indubitato statuamus, & cum Dauide dicamus: Benedictus Dominus

minus

minus,qui non amovit orationem meam & misericordiam suam à me,

II. μακροθυμίαν & abundantiam misericordiæ Dei cernimus minime properantis ad vindictam aut extrema remedia verum is potius patiens est erga nos, nolens ullos perire sed ad pœnitentiã venire. Rom. 2. v. 4, 2, Pet, 3, v, 9, Ita tamen ut quamvis interdum connivere videatur ad scelera: iustam tamen semper meditatur vltionem, eamq; qvum maximè oportunum fuerit exerit, si patientia eius abusi fuerimus.

III. Deum sæpe propter paucos pios, ingẽti parcere multitudini, Act, 27, v, 37. qvi in navi vehebantur cũ Paulo evadunt periculum, propter Paulum, cui donabantur.

Contrà verò propter paucos impios, sæpe integras everti respublicas. Sic tota tribus Beniamin, ob stuprum uni mulieri illatum penè interijt, Iud. 19. v. 48.

IV. Novit Dominus in medijs pœnis inter bonos & malos discernere, Ecclesiæ suæ rationem habere & pios à tentatione eripere, deletis impijs. Sicut Abrahamum & Lothum edvxit è Sodomis. Noachum è medijs fluctibus diluvij, Danielem è lacu leonum &c.

Verum

Verum si Deo visum fuerit, bonos cum malis pœnis involuere: Sciamus etiam ipsis suà inesse vitia, ob quæ iuste puniuntur. Ita tamen, ut pereunte corpore, anima ipsorum in vitam transferatur æternam. Iud. 16. v. 30. Samson cum Philisthæis, domo eversa trucidatur.

Ex hac præterea historia videmus paucitatem ecclesiæ & raritatem piorum in mundo. Verè enim credentes in DEVM & recto corde incedentes, vel nulli sunt vel ad exiguum numerũ redacti. Et sicut olim Diogenes accensa in ipsa meridie lucerna, in medio Athenarum foro & confertissima vesanæ plebis turba, hominem se quærere dicebat: Sic etiam non minore difficultate & labore in medio ecclesiæ foro, ad clarissimã Euangelij lucem, homines verè bonos & pios hodie qværimus, ut non immeritò cum Psalmista nobis exclamare liceat.

Psal. 12. v. 1. Salva me, Domine, qvia defecit Sanctus, qvoniam imminuti sunt fideles inter filios hominum. Prædixerat hoc Christus: Luc: 18. v. 8. dicens, Num putatis, filium hominis inventurum fidem in terra, qvando venerit ad iudicandum?

Qva

Qvia igitur æuo hoc postremo & deterrimo, inter mortales, piorum veracium & fidelium hominum summa est penuria, Improborum vero vberrima copia: rogemus Deum aſsiduè, ut nos à praua & pestifera generatione filiorum huius seculi & à technis, qvæ pleniſsimæ sunt laqveis, & fraudibus, qvibus omnis pietatis hostis, nos ad se pertrahere conatur, clementer liberet: ne cum hoc mundo florente florentes, cum mundo pereunte pereamus.

Colophonis loco huc adijcere poterunt pastores, si velint & tempus ferat, qvomodo Sodomitæ flammis libidinum æstuantes, postero die sub ortum solis, nouo & inaudito iræ diuinæ exemplo, per sulphurei ignis terribilem æstum, (pœna delicto iustè respondente) cœlitus demiſſũ, una cũ vicinis urbibus & tota regione, in fauillas redacti & consumpti sunt. Qvemadmodum prolixe docet Moses capite seqventi: ut auditores tanti & tám horrendi supplicij grauitate perterrefacti, cautius & melius vitam instituere lapsusq; & pœnas vitare discant & studeant, per Dominum nostrum IEsum CHristum, cui honor & gloria in secula.

AMEN.

CONCIO SECVNDA.

TEXTVS, Luc. 10. vers. 11.

(*)

HOC scitote appropinqvasse ad vos regnum DEI. Dico autem vobis, qvod Sodomis tolerabilius erit in die illa qvam vobis. Væ tibi Chorazin, Væ tibi Bethsaida. Nam si in Tyro & Sidone editæ fuissent virtutes, qvæ editæ sunt apud vos, olim cum sacco & cinere sedentes resipuissent. Ideo Tyri & Sidonis tolerabilior erit conditio in judicio qvam vestra. Et tu Capernaum qvæ usq; ad cœlum sublata es usq; ad inferos deprimêris.

* * *

Exem-

Xemplum punitæ impietatis in Sodomitis, qvod heri proposuimus, adeo dirum & triste fuit, ut vel hoc solum & vnicum obstinatis mentibus, spiritu soporis excusso, horrorem incuteret. In eo etenim tanqvam in alieno speculo, secuturæ ob nostra flagitia pœnæ atrocitatem, limpidissimè contemplari, nulli non, vel leuiter iustitiæ diuinæ seueritatem introspicienti, erat peruium.

Sed ô miseras hominum mentes, ô pectora cœca: plurimi eò stuporis & dementiæ prolapsi sunt, ut eiuscemodi exempla, vel prorsus contemnant, vel nihil ad se pertinere putent, maximè illi qvi de Christi nomine gloriantur, eius doctrinam profitentur & vera Ecclesiæ membra censeri & esse volunt. Non aliter ac olim Iudæi sibi ablandientes, qvòd semen essent Abrahæ, qvorum erat adoptio & gloria & legis
constitutio & cultus & promissiones, ob Rom. 9.
tantum Dei erga se fauorem insolescebant. v. 5.
Interim tamen deterius vitam moresq; instituebant, qvàm vel Ethnici incircumcisi ab illorum Republica alienissimi, vel etiam manifesti inter ipsos religionis contemptores. In hos & similes ἐμπαίκτας & per-

vicaces, qvi DEI gratiam inuanum acȝ cipiunt, & sub pietatis prætextu qvidvis sibi licere arbitrantes, securitatem ex sola misericordiæ diuinæ largitate sibi pollicenȝ tur, concionem hodiernam detorqvet filiȝ us DEI: ostendens grauius & acerbius longè cum ipsis in die iudicij actum iri, qvàm cum Sodomitis, Tyrijs, Sidonijs & similibus, qvi á tanta Dei cognitione alieȝ ni, ad finem vsqve in sceleribus perduraȝ runt. Fixa enim manet illa Domini senȝ tentia Luc: 12. v. 47. Servus sciens voluntatem Domini & non faciens, multis vapulabit. Verum enimuerò cùm ipse Dei filius, de his & alijs, mulȝ ta saluberrima documenta in hodierȝ no textu proponat, qvæ nos meritò ad diuinæ iusticiæ seueritatem cauenȝ dam, pietatemq; sectandam exstimulaȝ re debeant: de ijsdem in præsenti conȝ cione, aspirante cœlesti numine, sermoȝ nem habebimus. Qvod ut piè & reȝ ligiosè præstare valeamus, ipsius opem supplicibus votis imploremus.

Loci

LOCI TRES.

I. Commendatio ampliſsimi illius beneficij, qvo Deus olim ſuum populum affecit, offerendo ei gratiam, ſicut & nobis eandem offert hodie.

II. Dira imprecatio atq; horribilis denunciatio gravi ſsimæ pœnæ, ob contemptum Euangelij & beneficiorum filij DEI.

III. Modus euadendi pœnas & interitum, reſipiſcentia ſcilicet, in cinere & ſacco.

DE PRIMO.

Hoc ſcitote appropinqvaſſe ad vos regnum DEI.

QVum inter varia & immenſa illa beneficia, qvibus bonorum omnium largitor DEVS opt: max: genus humanum abundè ornat & cumulat, nullum maius aut excellentius ſit, qvàm qvòd nobis filium ſuum vnigenitum non modo in redemptorem & ſalutis noſtræ aſſertorem: Sed etiam in doctorem atqve voluntatis ſuæ interpretem dederit: qvi doctrina ſua, cæcas hominum mentes illumi-

illuminaret, miraculis in fide confirmaret, meritis suis in spem salutis erigeret & virtutum suarum exemplis, ad ipsius imitationem alliceret. Vult Deus nos hæc præclara beneficia agnoscere & grata semper mente deprædicare. Hinc & sancti Dei prophetæ, Christus ipse, Apostoli & omnes omnium temporum pij doctores, indefesse auditores ad tanti beneficij considerationem, ad Dei amorem & reuerentiam & ad præstandam gratitudinem voce & scriptis excitare satagebant. Moses Deut. 4. v. 32. Post legem in monte Sinai per manus mediatoris datam, populum beneficij istius admonuit inqviens: Interroga de diebus antiqvis, qvi fuerunt ante te, ex illo die qvo creauit Dominus Deus hominem super terram, à summo cœlo vsq; ad summum eius, si facta est aliqvando eiusmodi res, aut vnqvam cognitum est, ut audiret populus vocem Domini Dei loqventis de medio ignis, sicut tu audiuisti & vidisti: Item cap. 30. v. 14. Propè te est verbum meum, in ore tuo, & in corde tuo, & in tota anima tua. Dauid Psal. 78. v. 1. Attendite

tendite popule meus legem meam : Inclinate aures vestras in verba oris mei. Psal. 147. v. 19. Annunciat verbum suum Iacob, iusticias & iudicia sua Israël, Non fecit taliter omni nationi & iudicia sua non manifestauit eis. Psal. 103. v. 7. Notas fecit Mosæ vias suas & israëli voluntatem suam. Ioël 2. v. 23. Exultate filij Sion in Domino Deo vestro : quia dedit vobis doctorē iusticiæ & descendere facit super vos verbum suum sicut imbrem matutinum & serotinum. Esa. cap. 8. v. 19. Numquid interrogabunt mortuos pro viuis? Ad legem & testimonium, quod si non dixerint iuxta verbum hoc, non erit ipsis lux matutina. Item cap. 51. v. 4. Attendite ad me popule meus & tribus mea me audite : Luc. 8. v. 8. Qui habet aures ad audiendum audiat. Matth. 23. v. 34. Ecce, ego mitto ad vos scribas & prophetas. Luc. 10. v. 23. Beati oculi, qui uident quæ uos uidetis. Paulus 2. Cor. 6. v. 2. Ecce nunc tempus acceptū, ecce nunc dies salutis. Item ad Eph.

Cap. 2. v. 20. Exstructi estis super fundamentum Prophetarum & Apostolorum, existente lapide angulari IESV CHRISTO. Petrus 2. epist. cap. 1. v. 19. Habemus firmissimum sermonem Propheticum, cui rectè facitis qvòd attendatis, tanqvam lucernæ in obscuro loco splendenti, usqvedum illucescat dies & lucifer oriatur in cordibus vestris.

Ita & hoc loco exaggerat filius DEI idem beneficium, dum inqvit:

Scitote regnum DEI ad vos appropinqvasse.

Regnum Dei regnum gratiæ intelligit, qvòd videlicet se sua voce & Euangelij sui prædicatione, illustribus etiam testimonijs miraculorum, populo suo manifestauerat & veluti ruptis cataractis cœli, omnium gratiarum suarum pluuiam, super eos largissimè effuderat. Cùm enim apud homines obscurata, imò penè deleta esset vera Dei noticia, eius timor sublatus & verus cultus pessundatus: ministeriũ qvoq; doctrinæ collapsum ac turpiter deformatũ, atq; ita stabilitũ regnum Satanæ, ut in suã

potesta-

poteſtatem, totum ferè genus humanum redegiſſet, exceptis pauciſsimis, qvi promiſsi liberatoris aduentum exſpectarent: Tùm demum de ſede ſua, iuxta promiſsionem progreſſus Dei filius, regnum ſuum auſpicari cœpit, verbi ſui predicatione mundum irradiauit, diſsipata collegit, inordinata reſtaurauit, debilia confirmauit & totum genus humanum, qvod à Dei regno exulabat, perq; peccatum à vera iuſticia auulſum erat: ex ſeruitute peccati, mortis & diaboli (deſtructo eius imperio) ſibi vindicauit & in libertatem aſſervit,

Hoc illud regnum eſt, cuius hîc mentionem facit Chriſtus, qvod nòn armis, externo robore & maieſtate inter mortales propagat vel adminiſtrat: ſed tantum ſceptro ex Sione emiſſo, hoc eſt, miniſterio verbi ſui, per qvod efficax eſt in cordibus credentium. Hoc ſubditos ſuos regit, afflictos conſolatur, hoc vocat ad pœnitentiam, hoc terret inimicos, profligat hoſtes & in medio eorum dominatur. Pſalm. 110. v. 2. Item Pſal. 29. v. 4. Vox Domini in virtute, Vox Domini in magnificentia, Vox Domini incidens ut flamma ignis, &c.

Hoc est, iam in proximo est, & præ foribus, iam gratia & veritas patefacta est, Salus hodie ingressa domũ vestrã, & regnum Dei in medio vestrûm est. Deut: 30. v. 12. Mãdatum hoc qvod ego præcipio tibi hodie non supra te est, neq; procul positum, neq; in cœlũ sursum, ut dicas: Qvis ascendat in cœlum ut deferat illud ad nos, ut audiamus atq; opere compleamus? neq; trans mare positũ, ut causeris & dicas: qvis è nobis poterit transfretare mare, ut possimus audire & facere qvod præceptum est? Sed iuxta te est sermo valde, in ore tuo & in corde tuo, ut facias illud: Luc. 17. v. 21. Regnum Dei inter vos est. Matth. 4. v. 17. Appropinqvauit regnum cœlorum. Marc. 1. v. 15. Impletum est tempus & instat regnum Dei: resipiscite & credite Euangelio.

Hanc ἐπισυναγωγὴν subditorum suorum, non modo apud Iudæos instituit, nec angustis limitibus imperium hoc suum cõstrinxit: sed longè lateq; regni sui pome-

ria proferens, indiscriminatim omnibus omnium temporum hominibus gratiam suam obtulit: ut vnum corpus multi fierent, cuius ipse caput, Rex & Dominus esset, suam lucem, iusticiam, vitam, & post huius vitæ curriculum, cœlestis regni possessionem communicans.

Et qvoniam voluntas Dei est, ut omnes homines saluentur & ad agnitionē veritatis perueniant: ideo etiam & nos, qvi olim tyrannide Satanæ districti tenebamur in hoc regnum suum reduxit, suosq́ ciues & domesticos fecit, transferendo è tenebris in admirandam lucem suam, effecitq́ ut qvi olim non populus, nunc populus: qvi non misericordiam consecuti, nunc misericordiam consecuti. Qvocirca non minus nos hodie, qvam olim Iudæos his verbis alloqvitur CHRISTVS. *Scitote appropinqvasse ad vos regnum DEI.* Vt ad tantam ipsius erga nos bonitatem agnoscendam & deprædicandam excitet & instimulet.

1. Timot. 2. Vers. 4.

1. Petr. 2. Vers. 10. Oseæ 2. Vers. 23.

DOcet hic locus I. Totum genus huma⸗

humanum à Deo avulſum, ſub regno & poteſtate Satanæ manere, ſua natura propter lapſum, & hoſtile ſemper hominibus cum Deo diſsidium eſſe. apud qvos nil niſi caligo in mente, in voluntate auerſio, in corde contumacia & omnium partium corruptio & ἀταξία reperite eſt: donec fiat reſtitutio per verbum & ſpiritum ſanctum, qvi credentes è poteſtate tenebrarum ereptos, in cœleſtis regni conſortium transfert.

II. Docemur, CHRISTI regnum eſſe iuſticiam, pacem & læticiam in ſpiritu ſancto, ſicut definit Apoſtolus, Rom. 14. v. 17.

III. Miniſterium Euangelij eſſe vnicum organnm, cuius adminiculo, filius Dei regnum gratiæ in cordibus hominum auſpicatur, ad nos appropinqvat & imperium ſuum exercet: excitando in nobis afflatu ſpiritus, nouos motus, lucem agnitionis ſuæ, fidem, iuſticiam, pacem, in qvibus vita & ſalus æterna conſiſtit, Ioh. 17. v. 3.

IV. Finem & ſcopum doctrinæ

Chriſti

Christi vnicum hunc esse: ut in nobis imperium suum exerceat, amissa bona restituat & destructa diaboli tyrannide regnum DEI instauret & stabiliat. 1. Ioh. 3. v. 8. Apparuit filius Dei, ut destruat opera diaboli. Matth. 18. v. 11. Filius hominis venit saluare, qvod perierat.

V. Monet nos ut tempus hoc, qvo præsentiæ suæ maiestate, suaqve nos ornat gratia agnoscamus, & per fidei obedientiam nos totos huius regis, tanqvam vnici seruatoris nobis á patre dati, imperio subijcientes, vero pietatis studio ipsum colamus, digneq́ DEO, qvi nos in suum regnum vocauit ambulemus: nisi æternum cum refractarijs omnibus, qvibus Euangelij prædicatio, odor mortis est ad mortem, periclitari voluerimus.

VI. Summo conamine annitendum esse, maximé CHristi ministris: ut omnia illa, qvibus regnum Satanæ stabilitur, CHristi vero euertitur, pro virili oppugnent: utpote nefarios cultus, blasphemiam nominis diuini, superstitiones, scelera, effrenam peccandi licentiam & similia.

DE

Dico vobis qvod Sodomis erit tolerabilior conditio in die illa, qvam urbi illi.

Væ tibi Chorazin. Væ tibi Bethsaida. Nam si in Tyro & Sidone editæ fuissent virtutes &c.

QVamuis Deus indiscriminatim omnibus gratiam suam offerat, atque regni sui terminos latissime propaget: tamen ea est hostis antiqvi potentia, ea mundi neqvitia, ea carnis humanæ malitia, ea mentis cæcitas: ut maxima pars mortalium tantum & tàm pretiosum thesaurum aspernentur, dulce Christi iugum excutiant, eiusque salutiferam doctrinam fastidiant: Non
Psalm.78. vers. 25. secus atque olim Israëlitæ ad panē illum Angelorum & cœleste Manna, qvod illis Dominus cœlitus pluerat, nauseabant & ollas carneas, hoc est, fœdas carnis voluptates, mundi illecebras & terrena lucra, cœlestibus & spiritualibus donis præferebant, inque Ægyptum redire cupiebant. Tales etiam fuisse, suprà recitatarum ciuitatum incolas, conqveritur hoc loco Christus: ac propterea

rea qvid ipsos in die iudicij maneat, osten-
dit.

Nominat autem filius Dei, non pro-
miscuè omnes ciuitates Galilææ: sed po-
tissimum illas, in qvibus sæpius salutaria
sua dogmata proposuerat, qvasq; præ alijs
miraculis suis illustrauerat, & donis multi-
plicibus nobilitauerat.

Inter has primum nominatur Chora-
zin, vrbs sita ad mare Tyberiadis in littore
orientali Iordanis, è regione Capernaum,
ubi salutis æternæ mysteria (ut sonat ap-
pellatio) annunciarunt Christus ipse & di-
scipuli.

Bethsaida etiam vrbs Galilææ, sita ad
littus maris Genezareth, patria qvinq; di-
scipulorum Christi: Petri, Andreæ, Iohañis, Matth. 4. Vers. 18.
Iacobi & Philippi. Vbi etiã qvatuor illos
priores in societatẽ ministerij sui asciuit &
se aliqvoties illic cõspiciendũ præbuit, plu-
rimis habitis cõcionibus & editis miraculis.

In has grauissimè inuehitur Christus
ob contemptum & neglectum salutis: dum
auditâ doctrinâ Euangelij oblatam grati-
am non receperint: ac propterea ipsis di-
rum & horrendum Væ, Væ, hoc est, om-
nes tàm præsentis, qvàm futuri seculi cru-
ciatus, tàmq; animæ qvàm corporis inte-

ritum

ritum denunciat. Imò qvàntò illis maiora, ad bene beatèq; viuendum adminicula suppeditauerit: tanto acerbiores ijs interminatur pœnas, qvi tot beneficijs inuitati & salutaribus medijs adiuti, nihil in pietatis & iusticiæ curriculo profecerant: sed pertinacissimè monitoribus suis se asperos præbentes, oblatam gratiam respuerant. Ezech. 16. v. 23. Post omnem malitiam tuam Væ, Væ tibi, dicit dominator Dominus.

Cæterum, ut Christus & peccatum, & pœnam illorum vehementius exaggeret & fortius illorum animos feriat, opponit hisce ciuitatibus alias duas, præ cæteris impietate insignes, Tyrum videlicet & Sidonem. Qvarum illa metropolis Phœniciæ erat, cuius meminit Esa: 23. v. 8. Ezech. 27. v. 3. & 28. v. 2. Antiqvitate, loci amœnitate, portus opportunitate, munitionibus, opibus & mercatu clarissima: vnde etiam in maximum (ut fieri solet) luxum, fastum, superbiam, fiduciam sapientiæ & potentiæ. Idololatriam & contemptum Dei coniecta, tandem impietatis suæ pœnas dedit grauissimas.

Hæc

Hæc vero itidem urbs Phœniciæ maritima, vicina Palestinæ á Tyro distans ducentis stadijs, condita á Sidone filio Canaan nepote Cham, nobili emporio celebris, qvo etiam factum est, ut non modo mercibus, opibus & peregrinis hominibus negotiandi causâ eò confluentibus, sed & sceleribus ad summum usq; impleretur. Qva de causa etiam pro nefandis Dei contemptoribus & Idololatris à Iudæis habebantur harum urbium incolæ.

Duabus autem civitatibus, Chorazin & Bethsaidæ accenset Christus posteà Capernaum, sitam in littore maris Galilææ ad ostium Iordanis, in qva ius ciuitatis habebat, & Euangelij sui prædicationem exorsus, plurimas conciones habuit, variaq; edidit miracula, ut de ea dicerent habitatores Nazareth ipsi Christo Luc. 4. v. 23. Quæcunq; audivimus à te facta in Capernaum, fac etiam hic in patria tua.

Hanc gravius execratur filius DEI qvam reliqvas, ob flagitiosam ingratitudinem & summum contemptum verbi sui. Et ut vehementior sit oratio per Apostrophen eam alloqvitur inqviens:

Et tu Capharnaum.

Hyperbolica amplificatione pronūcians eā

Ad cœlos usq; exaltatam.

Non modo ædificiorum magnificentia, opum affluentia & loci amœnitate (sonat enim Capharnaum villa amœna) sed maiestate præsentiæ illius, incolatu, doctrina, virtutibus & signis usq; ad cœlum evectam nobilitatamq;. Ideoq; eam Sodomitis deteriorem & in infernum usq; deprimendam, disertissima oratione pronunciat, atq; in formidando illo judicij extremi die, Tyrum & Sidonem levius qvam & suam ipsius hanc & prænominatas alias plectendas asserit.

Cur ita?

Qvia si in Tyro & Sidone editæ fuissent virtutes, qvæ in te, utiq; resipuissent.

Hoc est: Si Euangeliū à me meisq; Apostolis annunciatū, tot virtutibus cœlestibus & prodigijs confirmatum audivissent habitatores urbium istarum, qvos ut impios & ethnicos vos execramini, ad tantæ gratiæ prædicationem (sicut olim Ninivitæ Ion 3. v. 8.) verè resipuissent. Qvod ostendit exemplū Act. 21. v. 5. ubi scribitur,

Tyrios

Tyrios tanto fervore prædicationem Pauli audiuisse & suscepisse, ut ipsũ pro-ficiscentem cum uxoribus & familiis suis deducerent omniq; honore prose-querentur: vos autem oblatam salu-tem prorsus rejecistis, nec qvicqvam in fide vel pietate profecistis, qvamuis tot ad salutem adjumenta ex mea do-ctrina & miraculis perceperitis. Hoc est qvod Dominus apud Ezechielẽ cap 3. v. 6. conqveritur, conferens Israëlitas cum aliis gentibus: Si inquit ad illas mitterem te, Ipsæ audirent te: Domus autem Israël noluit audire te, qvia noluit audire me. Dura enim fronte & duro corde est. Et Esa. 42. v. 19. Qvis cœcus nisi servus meus? quis surdus nisi ad qvẽ servos meos misi?

Tolerabilius ergo erit Tyro & Sidoni.

Nam ut gravissimè peccant, qvi oblatã sibi in Evangelio gratiã & salutem aspernãtur, atq; in malitia obstinati ad finem usq; perse-verant: Ita præ reliqvis peccatoribus atq; adeò ipsis Sodomitis qvorũ nefanda fuere

 flagi-

flagitia & interitus horrendissimus, puniæ-
entur. Qvæmadmodum docet Epistola ad
Hebræos Cap. 10. v. 26. Si ultrò pec-
caverimus post acceptam veritatis a-
gnitionem: non adhuc pro peccatis
reliqva est hostia: sed horrenda qvæ-
dam expectatio Iudicij & ignis feruor
qvi deuoraturus est adversarios. Qvi
contempserit Mosis legem absq; misericor-
dia ex duorum aut trium testimonio mo-
ritur: Qvanto putatis acerbiore suppli-
cio dignus censebitur, qvi filium Dei
conculcârit & sanguinem fœderis, per qvē
fuerat sanctificatus profanum duxerit &
spiritum gratiæ contumelia affecerit? 2.
Thess. 1. v. 8. Cum flammeo incen-
dio infliget ultionem ijs, qvi Deum
non noverunt, neq; auscultant Evan-
gelio Domini nostri IESV CHRISTI,
qvi pœnā pendent æterni exitij, dam-
nati à præsente Domino & potenti ip-
sius gloria. Idq;

In die judicij.

Tempus exigendæ rationis, extremi
iudicij dies est, in qvo oportet nos omnes
manifestari ante tribunal Christi: ut pij si-
mul

mul & impij, qvi membra sva vel arma iu-
sticiæ vel iniqvitati exhibuerũt, in corpo-
re simul & anima operũ bonorũ præmia vel
delictorum supplicia, excipiant.

Scribit D. Ioh. Apoc. 6. v. 16. inter alia for-
midabilia qvæ improbis eo die apparebũt,
etiã iudicem ipsũ, tantò terrori contẽptori-
bus verbi sui futurũ, ut ingrediantur spe-
luncas montiũ (idem etiã asserente Christo
Luc. 23. v. 30.) & dicant montibus ac pe- Oseæ. 10 v. 8.
tris: Cadite super nos & abscondite nos
à facie sedentis super thronum & ab
ira agni, qvoniã venit dies magnus iræ.

Iram agni vocat, ut indicet ta-
lem eius diei iram futuram, qvalis eius
mansvetudo & bonitas præcessit: Bo-
nitas autem ipsius fuit supra omnem
modum maxima, qvando gratiam of-
ferret, sanguine redimeret, verbo vo-
caret, signis admoneret & multa pa-
tientia pœnitentiam exspectaret: Ita
supra omne id qvod cogitari potest
desæuiet ira ipsius, qvando contempto-
res istos ultricibus flammis supra om-
nes condemnatos in æternum crucian-
dos committet. Ideoq; protinus subdit.

Insignis est apud Ieremiam pictura: cap. I v. 12. ubi Dominus interrogat Prophetam: Quid videat? Cui respondit. Virgam vigilantem: Denuò interrogatur: quid videret? respondit. ollam succensam & faciem eius á facie Aqvilonis. Similitudine virgæ significans, paternam admonitionem, qvâ, ut bónus pater & pastor, utitur docendo, monendo, regendo & interdum castigando errantes & stolidos, ut à devijs in viam salutis reducat. At qvi paternam istam admonitionem non recipiunt, neq; castigati emendantur, his olla succensa est, id est, ignis ille infernalis & indicibilia cruciatuum & tormentorum genera parata manent. Sicut dicitur Esa. 14. v. 9. Infernus subter te conturbatus est in occursum aduẽctus tui. Apo. 14. v. 9. Si quis adorauerit bestiam, bibet hic qvoq; de vino iræ Dei & cruciabitur igne & sulphure, & fumus cruciatuum eorum ascendet in secula seculorum.

Qvid nos, qvæso ad hæc dicemus? Si illi qvi tot fidei argumenta videntes incredu-

duli permanserunt, & tam magnas incredu-
litatis suæ pœnas dederunt. Qvid de no-
bis fiet? qvi iamdudum ab infidelium ho-
minum colluvie & profana gente, per Chri-
sti misericordiam secreti, ecclesiæ eius mem-
bra facti sumus, eius verbo illustrati, fide
donati, totq; beneficia ante oculos posita
habemus? Qvid, inqvã, nobis eveniet, qvi
post tot ad salutem adiumenta desides, ig-
naui, perfidi & contumaces permanemus?
Quot, quæso, qvotidie habentur inter nos
conciones? quot admonitiones? quot
exhortationes? qvæ si haberentur inter
barbarissimas gentes maiorem sanè fru-
ctum afferrent. Qvam igitur in extremo
illo examinis die socordiæ & impietati no-
stræ excusationem prætexemus? qvi tot
modis ad melioris vitæ studiũ invitati, tot
beneficijs allecti, tot etiam minis deterriti,
in impietate & iniusticia, vitam omnẽ mo-
re infidelium, qvi nihil horum agnoverunt
unquam, neque lucem doctrinæ, qva ab er-
rore suo abducti in rectam viam dirigeren-
tur habebant, perpetuò traducimus?

Qvãobrem oportet nos obseruare, quę
audimus ne forte perfluamus. Etenim si per

Angelos dictus sermo, fuit firmus omnisq; transgressio & contumacia iustā mercedis retributionem accepit, qvomodo nos effugiemus si tantam neglexerimus salutem ? Heb: 2. v. 1.

Hæc proinde Christi admonitio & comminatio dirissima, hominum cujuscunq; ætatis excitandorum causa, ab ipso proposita, meritò nobis omnibus terrorem incutere debet & animos excitare, ut pretiosum illud visitationis nostræ tempus agnoscamus & vitam Christiana professione dignam traducamus.

II. Testimonium etiam habemus secuturi finalis judicij, in qvo Dominus ultionem sine misericordiá infliget ómnibus impœnitentibus.

III. Qvò clarius Deus mortalibus voluntatem suam, per verbum, aperuit, eò gravius eos puniet, si tantam gratiam neglexerint, planeq; eveniet ipsis quod spiritus sanctus minatur, Psa. 109. v. 17. Dilexit maledictionem & veniet illi: noluit benedictionem & elongabitur ab ea, & induet maledictionem sicut vestimentum, & intrabit sicut aqva in interiora ejus & sicut oleum ossa ejus.

IV. Ex

IV. Ex eo, qvod Christus dicat:
Caphrnaum ad cœlos usq; elatam,

Docemur, qvod qvemadmodum nulla maior lavs aut ornamentum præclarius regnorum aut rerumpubl: esse potest, qvã si Christus in ĳs habitet, incorrupta Euangelĳ vox illic sonet, & vita Christiana professione digna degatur: ita nulla maior ignominia, nec ulla res nocentior, qvæ imperĳs exitium & ruinam adferat, qvàm contemptus religionis & neglectus salutis, cum effrena & incurabili scelerum licentia. Neq; etiam iuuabit eas vel opum affluentia vel ædificiorum splendor, neq; vires, potentia aut etiam artes aliæ, qvibus sibi gloriã & felcitatem comparare constituũt. Abd. 1. v. 4. Si exaltatus fueris ut aquila, & inter Sydera posueris nidũ tuũ inde detraham te, dicit Dominus. Iob. 20. v. 6. Si ascenderit usq; in cœlũ superbia eius, & caput eius nubes attigerit, qvasi sterqvilinium perdetur & qvi eum viderant, dicent: ubi est?

V. Docemur, delictis inæqualibus pœnas etiam & cruciatus inæqvales parandas esse. Apoc. 18. v. 7. Qvantum

extulit se & luxuriata est, tantum date cruciatuum & luctuum. Sapi. 6. v. 7. Potentes potenter tormenta patientur. Et ut gradus pœnarum: Sic etiam præmiorum esse, Daniel cap. 12. v. 3. & Paulus 1. Cor. 15. v. 40. testantur.

DE TERTIO.

In cinere & sacco resipuissent.

PRimum ostendit Dei filius, optimum modum & rationem expeditissimã declinandi pœnas & interitum esse resipiscentiam, neq; sine ea viam ullam iratum Deum placandi aut interitum declinandi inveniri: quemadmodum ipse Christus Luc. 13. v. 5. testatur: Nisi pœnitentiam egeritis omnes similiter peribitis. Et Dominus apud Esaiam cap. 45. v. 23. Cõvertimini ad me & salvi eritis. Ezech. 18. v. 21. & 33. v. 11. Convertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniqvitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniqvitas. Zach. 1. v. 3. Conuertimini ad me, dicit Dominus exercituum, & ego conuertar ad vos. Act. 2. v. 19. Resipiscite & convertimini ut deleantur

peccata

peccata vestra. Eccles. 17. v. 21. Convertere ad Dominum, relinqve peccata tua, precare ante faciem Domini & minue offendicula.

Deinde monstrat Christus qvalem à nobis reqvirat pœnitentiam, veram nempe & minimè simulatam, dum inqvit:

In cinere & sacco,

Alludens ad consvetudinem pœnitentium atque lugentium antiqvitus, præsertim verò in populo Iudaico, servatam. Solebant enim in gravi luctu, saccos seu vestem strictiorem & asperiorem, filo crassiore contextam, induere, & capitibus cinere conspersis in puluere humi sedere: ut gestu illo externo, deiecti animi angustiã, humilitatem & doloris vehementiam testatã facerent. Ionæ 3. v. 6. Rex Niniuæ surrexit de solio suo & abiecit vestimentum suum, & indutus est sacco, seditq; in puluere. Iob 42. v. 6. Ipse me reprehendo & pœnitentiã ago in favilla & cinere. Thre. 2. v. 10. Ascendere fecerunt pulverem super caput suũ, accinxeruntq; se saccis. Psal 69. v. 12. Posui vestimentũ meũ saccũ & in ieiunio afflixi me.

Docet igitur Christus, qvod sit initium, & qvibus partibus absoluatur vera conversio, His videlicet: ut homo ante

omnia vitæ prioris, quæ in iniquitate acta est, mores retexat, & animus totus cum abnegatione sui, ad Dei minas terreatur vel potius conteratur. Postquam verò diligentius expenderit, qvibus peccatis iram Dei in se provocaverit, eorum mox odio affectus & agnitione contritus, nutantem animum & trepidantem conscientiam salvifica fide roborare, inq; spem bonam

Ebr. 4. 16. erigere debet. Atq; accepta spirituali audacia ad thronum gratiæ & agnum tollentem peccata mundi accedat, cum fiducia: quæ nisi adsit, nunqvam eò pervenitur, sed iusticiæ ac maiestatis divinæ terroribus superatus, in medio cursu deficit & sucvmbit.

Tandem fides varijs sese indicijs & fructibus exerens hominem ab impietatis studio avocet, verumq; peccati odium animis ingeneret: sine enim vitiorum displicentia neqvaqvam gratiam Dei gustabimus. Nam ideo Deus nos in filio suo, abolitis peccatis, amplectitur: ut nos abnegantes nosmetipsos & exstinctis carnis nostræ vitijs, imò toto illo veteri homine occiso, piam & sanctam vitam ducamus, eius ductum contento cursu seqvamur, quæ timenda proposuit formidemus. quæ

diligens

diligenda amore prosequamur, qvæ spe-
randa toto desiderio expectemus, atq; ipsi
nos interdum ad salutem castiganti ala-
criter subijcientes, perfectam liberationem
precibus irremissis expetamus.

Sint igitur perpetuo nobis ante ocu-
los pœnæ atq; suplicia omniū contempto-
rum Dei: qvò nos alieno malo admoniti,
sedulo in hoc annitamur, ut acta pœniten-
tia, verè credamus Euangelio, eoqve dignè
ambulantes fide constanti & sanctimonia
non fucata, nos præparemus in occursum
venturi iudicis, ne in adventu ipsius con-
fundamur, sed potius coram illo læta con- Luc. 21
scientia stare, & vocem salvificam: Veni- v. 3
te benedicti patris mei, possidete re- Matth.
gnum vobis ab exordio mundi paratū, v. 34.
audire queamus. Qvod nobis det
Deus, per eundem Iesum Chri-
stum Dominum no-
strum.

AMEN.

TER-

TERTIA CONCIO.

TEXTUS.

1. Pet. 2. v. 11,

* * *

DIlecti, precor ut tanqvam advenæ ac peregrini, abstineatis à carnis cupiditatibus qvæ militant adversus animam: & conversationem vestram habeatis honestam inter Gentes: ut pro eo qvod loqvuntur adversus vos velut maleficos, ex bonis operibus qvæ spectarint, glorificent Deum die visitationis. Proinde subjecti estote cuiuis humanæ ordinationi propter Dominum: sive regi, ut qvi superemineat. Sive præsidibus, ut qvi per eum mittantur tum ad vltionem maleficorum, tum ad laudem rectè agentium. Qvoniam ita est volun-

tas

tas Dei, vt bene agendo, capistro frænetis amentium hominum ignorantiam: Vt liberi, ac non veluti malitiæ velamen habentes libertatem, sed vt servi Dei omnes honorate, fraternitatem diligite, Deum timete: Regem honorate.

DVabus præcedentibus homilijs ostendimus quanta sit vis iræ Dei execrantis & damnantis omnem impietatem, maximé veró Euangelij ipsius contemptum & beneficiorum ingratitudinem: tum qva ratione commeritas pœnas declinare veniamque delictorũ impetrare queamus. Operæpretium hodie fuerit docere quomodo impetratam gratiam conservare & ad finem usque in bono perseverare valeamus, ne post conversionem á peccatis & liberationem à pœnis denuo Satanæ malitia & fraudibus, quibus nos ad pristina delicta iteranda iugi studio pertrahere conatur circumventi á pietate resiliamus & salute excidamus.

Vt igitur persvasum sit auditoribus, reqviri à renatis pœnitentiæ assiduitatem, fidei constantiam, boni operis continuationem & sancti propositi in melius semper proficiendi firmitatē: proponā ex D. Petro exhortationem supra commemoratam, qvâ omnes fidem Christi profitentes ad vitæ sanctimoniam excitare conatur.

CONCIONIS duæ partes erunt

I. Generalis hortatio ad vitæ novitatem, seu opera pœnitentiæ consentanea.

II. Speciale præceptum politicum de obedientia Magistratui & legibus præstanda.

DE PRIMA.

ABsoluitur hæc duobus membris, propositione & confirmatione. Et ut plus ponderis apud auditores habeat obtestatio hæc, initio benevolentiam illorum amica compellatione captat, suū erga illos affectum fraternum declarando.

Deinde benignè & liberaliter eos alloqvitur non execrando sed obsecrando, ut vitam Christiana professione dignam instituant & ducant. Quo

Qvo admonentur verbi Dei miniſtri, ne imperioſius aut inſolentius cum infirmis auditoribus agant, ſed pro Chriſto legatione fungentes, cum omni lenitate & doctrina, & qva poſſunt diligentia inſtent, velut Deo precante per illos rogent, nomine Chriſti: ut Deo reconcilientur. 2. Cor. 5. v. 20.

Propoſitio autem exhortationis eſt:

Abſtinete à carnalibus deſiderÿs.

Loqvitur Apoſtolus non modo de externa diſciplinà, ſed de interna obedientia mentis, voluntatis & cordis, ut quicqvid carnis veteriſq; Adami ſit, deponant & cunctis eius illecebris ac concupiſcentÿs bellum ſpiritui inferentibus reſiſtant, ſicut monet Paulus ad Epheſeos 4. v. 22. inqviens: Deponite vos ſecundum priſtinam conuerſationem veterem hominem, qvi deceptricibus cupiditatibus corrumpitur: Renovamini autem ſpiritu mentis veſtræ, & induite novũ hominem qvi ſecundum Deum conditus eſt ad iuſticiam & ſanctitatem veram.

Deſideria igitur vocat, inordinatas appetitiones & concupiſcentias allicientes nos ad perpetrandum peccatum & omnem

iniqvitatem, aduersus Deum ipsiusq; mandatum. Qvò enim facillius adversarius noster Satan, in omnem perditionis nostræ occasionem intentus, nos á Deo abducat, & qvod vult in nobis obtineat, primùm cogitationes malas suggerit, qvibus corruptæ carnis pruritum exstimulat, vnde mox desiderium seu delectatio peccati, prima fronte voluptatem & felicitatem promittens, oritur: tandem (nisi maturè occursum fuerit) in prauas actiones prorumpit, qvæ sæpius iteratæ consuetudinem & peccandi habitum pariunt, inducentem cordi obdurationem, cuius individuus comes esse solet desperatio, desperationis verò finis interitus & condemnatio.

His tanquam scalis seu gradibus, ad profundum maledictionis & finalis exterminij gurgitem, Satana ductore, descendit caro. Ideoq; eius desideriis, qvæ producunt fructus indolem carnis corruptibilis referentes, ut pro virili obsistamus, sedulò monet Apostolus.

Carnis appellatione, totam naturam humanam, seu veterem Adamum intelligit, qvi per se sine Dei spiritu, ijs dunta-

xat

rat afficitur, occupatur, delectatur, qvæ Deo ipsiusq; voluntati, in lege patefactæ prorsus contraria sunt, teste Paulo Rom. 8. v. 6. Sensus carnis inimicitia est apud DEUM. Legi enim Dei non subjici-tur, neq; enim potest: Et, qvi in carne sunt, Deo placere non possunt &c. Omnibus etenim viribus, rationis, intellectus, voluntatis, sensuum, consiliorum & cogitationum, sese Deo rebusq; diuinis hostiliter opponit. Gal. 5. v. 19. Eph. 4. v. 18.

Ab his igitur carnis illecebris & peccatis, vult Apostolus omnes renatos, qvi Christo fidem dedere, in solidum abstinere, eis reluctari & anniti ut spiritus vigore superentur: qvò interior homo, qvi sibi semper sentit á veteri Adamo resisti, diuina ope magis magisq; renouetur: ne qvod suadet caro in sui ipsius perniciem faciat: sed debellato hoste illo domestico, viuat in nobis Christus, in eius gratia permaneamus, retineamus spiritum sanctum, fidem & bonam conscientiam & hæredes vitæ æternæ reddamur per ipsum. Atq; hæc de primo membro.

Tanqvam peregrinos & advenas, ut abſtineatis à carnalibus deſiderijs qvæ militant adverſus animam.

Poſterius membrum in qvo argumenta confirmationis recitantur, cur carni ſit reſiſtendum. Qvorum primum ab adiuncta conditione & ſorte vitæ humanæ deſumptum eſt.

Qvod ſcilicet?

Peregrini ſumus & advenæ

In hoc mundo, ubi non manendi ſed commorandi tempus natura conceſsit. Non enim habemus heic manentem
eb. 13. civitatem, ſed futuram inquirimus.
, 14. Gen. 47. v. 9. Dies peregrinationis meæ pauci & mali. Pſal. 39. v. 14. Peregrinus & advena ſum ego ſicut omnes patres mei. Item Pſal. 119. v. 19. 1. Paral 29. v. 15. Peregrini ſumus coram te & advenæ ſicut omnes patres noſtri. 2. Cor. 5. v. 6. Peregrinamur à Domino. Heb. 11. v. 13. Sancti Dei confeſsi ſunt ſe hoſpites & advenas fuiſſe ſuper terram.

Qvo-

Qvocirca relictis terrenis, assiduè co-
gitandum nobis erit de vera patria & sta-
bili mansione, qvæ in cœlis est, & qvæ sur-
sum sunt qværamus, ubi Christus est ad de-
xterā patris, quò facilius deposita hac sarci- Phil. 3.
na & mole peccatorum carnaliumqꝫ con- Vers. 20.
cupiscentiarum, contento cursu anhelemus Coloss. 3.
ad veram beatitudinem, morte & ascensio- Vers. 1.
ne Christi partam paratamqꝫ. Et cauea-
mus ne oblectamentis carnalibus irretiti,
in via hac lubrica moremur, qvò minus
cæptum iter absoluere, metam salutis per-
tingere & æternam patriam asseqvi valea-
mus.

Secundum argumentum confirmatio-
nis ab effectu sumptum est.

Militant, inquit Apostolus, *ad-
versus animam.*

Caro enim & anima,

(Id est, vetus ille Adam & nouus A-
dam) oppositæ inter se tanqvā castra ho-
stilia, bellumqꝫ ἄσπονδον gerunt invicem,
& altera alteri indefessè insidiata, extremū
exitium importare molitur.

Intelligendum hoc est de ijs solum ho-
minibus, qvi Christo nomina dederunt &
sub eius vexillo militare cæperunt. Nam

qvi extra Dei castra versantur, & in labe congenita hærentes ductum carnis sequuntur, fœdus percusserunt cum morte & cum inferno pactum fecerunt, neq; ullis tentationibus à Satana vrgentur: qvum ab ipso, veluti qvieta possessione occupati, omnia tàm interiora qvàm exteriora membra, arma iniusticiæ exhibeant. At regenerati qvi se mundo abdicârunt & carnem suam cum affectibus & desideriis suis crucifixerunt, intra semetipsos certamen hoc & stimulum serpentis sentiunt, de qvo Paulus 2. Cor. 12. v. 7. qviritatur, inqviens. Datus est mihi stimulus carni infixus & Angelus Satan me colaphizat. Item Rom. 7. v. 23. Video aliam legem in membris meis, rebellantem legi mentis meæ & captivum reddentem legi peccati, qvæ est in membris meis. Matth. 26. v. 41.

Manent itaq; in hac mortali vita, etiam in sanctificatis tristes morbi, inclinationes pravæ, dubitationes, vitiosi affectus, rapidi motus, cum lege & voluntate DEI pugnantes, qvi omninò reprimendi sunt

&

& mortificandi à nobis virtute ſpiritus Dei & aſsiduè deploremus noſtram hanc infirmitatem, doleamus tantam in nobis eſſe ἀταξίαν, Petamus à DEO remiſsionem & operam demus ſedulam, ne regnet peccatum in mortali corpore noſtro: ſed freno cupiditatibus iniecto factioneq; carnis oppreſſa, ſpiritus in nobis imperium obtineat, & in ijs qvæ ſalutis ſunt, liberè & ſine carnis interpellatione progrediens, fructus emendata vita dignos producat. Rom. 8. v. 13. Si ſecundum carnem vixeritis moriemini: Si autem ſpiritu mortificaveritis opera carnis viuetis.

Tertium argumentum confirmationis á duplici fine ſumitur: Qvorum prior eſt ab honeſto: ut Chriſtiani habeant inter gentes converſationem honeſtam, & inculpatis operibus ſuis probent etiam gentibus, à vera DEI cognitione alienis, ſuam fidem & integritatem: dumqve profeſsioni Chriſtianæ reſpondeat vita illorum honeſta, præſcindatur malevolis,

calumniandi occasio, & eorum bono ex=emplo invitentur ad resipiscentiam. Solet enim vita Christianorum scelerata doctrinæ autoritatem eleuare & professionem sacram deformare: cumq; maxime risui se exponunt religiosi, atq; hostibus Euangelij calumniandi occasionem præbent, quum externè sanctimoniam simulantes, vitijs scatent plurimis. Ita hodie pontificij reformatas insectantur Ecclesias, doctrinæq; veritatem ideo in dubium vocant, quòd maxima eorũ pars qvi de religione vera gloriantur, ore tantum Christum profitentur, factis vero negent. Hinc fit quod Apostolus Rom.2.v.24. Iudæis ex Esaia obijcit. Nomen Dei propter vos blasphematur inter gentes.

Posterior finis ab utili est: Ideo namque resistendum est concupiscentijs carnis.

Vt Deus glorificetur inter omnes.

Non modo mente & lingua, sed & tota vita nostra, iuxta mandatum CHristi, Matth.5.v.16. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videntes vestra bona opera, glorificent patrem vestrũ qui est in cœlis. Tunc autem glorificamus Deum, qvando ex corde puro & vitæ

pietate

pietate conspicua, depredicamus eius immensam bonitatem & misericordiã, quod ex mera sua charitate, gratiâ, propositoq; æterno, sine nostris meritis, nos in Christo tanquam capite nostro amauit, elegit, redemit, justificavit, sanctificavit: & nos vicissim obedientiam nostram, vera fide, ardente oratione, vitæ sanctitate & constantia in mortem usq; confirmatam, ipsi declaramus & probamus.

Qvia igitur caro nostra infirma, vita incerta, spes rerum mundanarum vana, perigrinatio periculosa, habitatio ruinosa, via lubrica, illecebræ insidiosæ, totus denique mundus fallax, in qvo ubiq; mors, ubiq; amaritudo, ubiq; insidiæ, tumultus, desolatio, & totum hoc qvod viuitur aduersitatibus repletur atque molestijs fatigatur: Ideo despiciamus hæc omnia & circumspiciamus, ne veteris Adami & cœcæ carnis concupiscentijs tanquam Sirenum cantu illecti, in scopulos caliginis & mortis æternæ impingamus. Qvinimò quum viam sciamus, & quo abeundum sit sciamus. Ioh. 14. v. 4. Indefessè & festinanter ad metam salutis vitamq; beatam contendamus. Non secus ac illi, qui ad loca munitiora festinantius mi-

grant, qvando ruinam domus, contritis parietibus, imminere vident: Sic corda Christiana, qvantò magis sentiunt huius mundi ruinam vitæq; terminum, crebescentibus malis, propinqvare: tantò magis, depositis carnis illecebris, quæ dolore tandem concluduntur & amaritudine, ad verã patriam festinare debent: adeoq; vitam cœlestem, toto hoc peregrinationis tempore in terra meditari, ut eo facilior ipsis ad sempiternæ felicitatis gloriam, Domino iter ipsorum dirigente & fortunante, accessus pateat.

DE SECVNDA PARTE.

Proinde subiecti estote cuivis humanæ ordinationi propter Dominum, sive Regi, qvi supereminet: sive præsidibus, ut qvi per eum mittuntur, qvum ad ultionem maleficorum, tum ad laudem rectè agentium.

SPeciale nunc præceptum subiungit Apostolus, vitam hanc civilem & temporalem concernens, de obedientia politico Ma-

co Magiſtratui & legibus præſtanda, propter Dominum,

Hæç doctrina de magiſtratu in tria membra diſpeſci poteſt.

I. Quid ſit ſubiectio?

II. Cui ſubijciendum?

III. Quare?

Harum partium brevem tantum ſύνοψιν ſubiungam, cùm qvæ de ijs dici poſſunt trita ſint & ubiqꝫ pervia.

Subjecti eſtote.

Vniverſale hoc mandatum eſt ad omnes ſe extendens hominum ordines, á qvibus reqvirit Apoſtolus ſubiectionem, id eſt, obedientiam ſpontaneam, non violentam aut coactam. De qva & Paulus Rom. 13. v. 1. Omnis anima poteſtatibus ſuperioribus ſit ſubdita.

Complectitur autem ſubiectio hæc.

I. Amorem erga ſuperiores ut nõn ſecus erga illos, quàm qvi nos genuerunt, affecti ſimus. Nam vitam, qvam ab his accepimus, illi fovent, ſeruant, tuentur.

II. Honorem & Reverentiam, tanqvam erga Dei miniſtros.

III. Obedientiā erga leges & mandata, cum pietate & iuſticia nõ pugnantia.

IIII. Sol-

IIII. Soluere ſine moroſitate tribu-ta & vectigalia, ſine quibus adiminiculis ordo politicus & pax publica conſervari nequit.

V. Conniuere ad illorum nævos & patienter quaſdam iniurias ferre.

VI. Orare pro ipſis aſsidue & pro-ſperitatem ipſis ex animo precari. Nam ſalus noſtra in ſalute illorum, Baruch cap. I. v. II.

His præcipuè partibus vera erga ſupe-riores obedientia abſoluitur.

II. Cui obediendum?

Omni humanæ creaturæ : Sic vocat Magiſtratum, non qvod homines autores habeat, ſed à cauſa materiali, quòd homi-
Psalm. 82. Verſ. 6. nes veluti Dei miniſtri ad hoc divinitus ordinati ſunt: ut poteſtate fungentes, vi-cem Dei inter homines obtineant, gerant-que imaginem eius in terris, gubernantis, foventis & protegentis, etiam hoc modo genus humanum. Ideo mox addit:

Sive Regi tanqvam ſuperemi-nenti, ſive præſidibus vt qvi per eum mittantur.

Diſtri-

Diſtributione explicat quid per creaturam intelligat, nempe cũm regem ipſũ ſeu Magiſtratum ſuperiorem, in ſumma eminentia conſtitutũ: tum inferiores, duces, præſides, tribunos, præfectos, ſuperioris poteſtate armatos. Nã quum officium hoc pleniſsimum ſit laborum & moleſtiarum, & infinitas curas pro ſubditorum ſalute gerat Magiſtratus, ad quas ſuſtinendas & exantlandas humanæ vires pares eſſe nequeunt: neceſſe eſt iuxta conſiliũ Iethro ſacerdotis Exo. 18.
Madianitæ Moſi datum, ut deligantur viri ſapientes, timentes Deum, in quibus ſit V. 21.
veritas, qvi odio habeant avaritiam, nec leges pretio figant atque refigant, aut ſententias venales habeant: neque odio, metu, ira, gratia, ſe à iuſticiæ via dimoueri patiantur: in talium humeros onus ſuum partiatur rex iisq; gubernationis partẽ ſuo loco committat, ut minora (inquit Iethro) diſponant: quicquid veró maius fuerit ſibi reſeruet. Ita tamen ut nihil temerè nihil ſine iudicio & optimatum ſuorum conſilio aggrediatur: quò tanto melius & facilius, omnia ad æqvitatis & iuſticiæ normam moderetur.

Nulla proinde Magiſtratus ſpecies eſt, cui non ſeſe ſubmittere debeant inferiores,

quod

qvod etiam præcipit Paulus Tit. 3. v. 1. inqviens: Admone illos, ut sese submittant principibus & potestatibus & obtemperent. Ac qvamuis inferiores qvi á superioribus mittuntur, duriores & crudeliores sæpe sunt ipsis Dominis, quod plurimis in locis non sine lachrimis & facultatum jactura experiuntur miseri rustici, & alij qvi talium ærusćatorum & plagigerorum intollerabile iugum ferre coguntur: nihilominus & ipsis præstanda est obædientia, propter Deum. Et sciant subditi se etiam cultum præstare Deo, si patienter iniurias ferant & iusto iudici vindictam committãt, distingventes inter potestatem á Deo ordinatam & abusum potestatis, qvi non est à Deo, sicut ipse Dominus apud Prophetam testatur dicens. Ipsi

Oseæ. 8. v. 4. regnauerunt, sed non ex me. Interea tamen vim fugere & avertere, vel etiam rationibus licitis vindicare, illicitũ non est.

Tertio considerent auditores rationes à Petro adductas, qvare obediendum sit magistratui.

Subjecti estote inqvit *propter Dominum.*

Prima ratio sumpta est à causa procre-

ante

ante seu autore ordinis politici, Obedi-
endum est inqvit *propter Dominum*,
Qvi ordinem politicum voce sua immedi-
ate instituit & sanciuit, ne beluino more
homines viuerent, sed certam ordinatamqꝫ
viuendi rationem haberent, ut esset testi-
monium, iusticiæ, sapientiæ, bonitatis &
præsentiæ eius in genere humano. Rom.
13. v. 3. Non est potestas nisi à DEO.
Ioh. 19. v. 11. Non haberes in me po-
testatem, nisi datum tibi esset desuper.
Sap. 6. v. 4. Vobis á DEO data est
potestas.

Non itaqꝫ casu existit ordo politi-
cus, neqꝫ consilijs aut viribus humanis con-
stituuntur, conseruantur vel euertuntur
regna & imperia, sed à Deo consistunt, de-
fenduntur, delentur, transferuntur non so- Sirach 1
lum de gente in gentem, sed de stirpe in v. 8.
stirpem: Qvemadmodum euidenter do-
cent historiæ, reiecti Saulis, & Dauidis in 1. Sam. 1
eius locum electi, Nabuchodonosoris, Bal- v. 7.
thasaris & aliorum. Sirach 10. v. 4. Dan. 4.
In manu Dei potestas terræ. Proverb. v. 29.
8. v. 15. Per me (inqvit Sapientia Dan. 5.
cœlestis) Reges regnant. Dan. 2. v. v. 3.
21. Deus transfert regna & constituit.

Item

Item, Dan. 4. v. 14. Excelſus domi-natur in regnum hominum & cuicun-que voluerit dabit illud.

Nefas proinde fuerit magiſtratui reſi-ſtere, nam qvi ei reſiſtit, ordinationi Dei reſiſtit. Time Dominũ inqvit Salom: Prouerb. 24. v. 21. fili mi & regem, & ne coniunge te ſeditioſis: Subito enim orietur interitus eorum. Teſtantur id exempla omnium temporũ: Chore, Datan & Abyron. Apud Germanos Tragædia furioſorum ruſticorum, apud nos funeſta ſeditio Clementina, & ſimilia.

Secunda ratio à fine ordinationis ſeu effectu utiliſsimo deprompta eſt. Ideo, inquit, obſecundandum eſt Magiſtratui.

Qvia mittuntur ad vindictam nocentium: lavdem verò rectè agentium.

Id fuſius explicat Paulus Rom. 13. v. 3. Non eſt, inqvit, Magiſtratus terrori bonis operibus, ſed malis, vis autẽ non metuere poteſtatem: Quod bonum eſt facito & laudem ab ipſa ob-tinebis. Dei enim miniſter eſt tuo bo-

no,

no, qvod si feceris qvod malum est, metue: non enim frustra gestat gladium: nam Dei minister, est vltor ad iram ei, qvi qvod malum est fecerit.

Admonentur igitur hoc dicto, tàm subditi qvàm Magistratus. Subditi ne in superiorum officium se intrudant, vlciscendo semetipsos: sed defensionem & liberationem ab ordinaria potestate petant & expectent: qvi enim gladium accèperint gladio peribunt. Magistratus verò, ut defendant recte facientes, pœnis corporalibus afficiant delinqventes & caueant ne inuertant officij sui finem à Deo constitutum: benefaciendo malis & malefaciendo bonis. Neqvaqvam enim arbitraria est hæc potestas, sicut insolenter pronunciat præses ille jerusolymitanus, Christum condemnans Ioh. 19. v. 10. Nescis inqvit, me habere potestatem te dimittendi & potestatem te crucifigendi. Nam ut gladium non nisi in maleficos stringere: ita neq; defensionem, nisi bonis præstare mandato diuino iubentur.

Gen 9. v. 6. Math. 26 v. 52.

Qvia igitur Magistratus vicem Dei in terris gerit, & qvasi medius inter Deum & homines, qvod ad iuris & æqvi, in ex-

F terna

terna societate hominum, dispensationem attinet, constitutus sit: videat, (inqvit Iosaphat 2 Paral. 19. v. 6.) qvid faciat, non enim hominis exercet iudicium sed Dei & qvicqvid iudicauerit in eum redundabit. Sit timor Domini cum illo: & cum diligentia cuncta faciet: non est enim apud Dominum Deum nostrum iniqvitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. Assiduè itaq; oculos suos conuertat pius Magistratus ad Deum, seipsum & subditos.

I Deo seruiat in timore & tremore, eiusq; filium osculetur Psalm. 2, v 11. Depositâ enim pietate & timore Dei, deponit simul omnem sapientiam & felicitatem.

II Curare debet sacra, veram religionem plantare & operam dare, ut omnia ritè & religiosè administrentur, ad diuini nominis gloriam.

III Scholas & ecclesias erigat & conseruet, earumq; nutricius sit, de bonis ecclesiæ nihil auferat, potius pia munificentia (si opus fuerit) locupletet & ad debitum vsum ritè dispenset. Esai. 49. v. 23.

Sibi vero ipsi debet, ut sit sobrius, ca-

sus,

ſtus, verax, humilis, conſtans, lenis, in offi-
cio diligens, ἀφιλάργυρος, ſciatque ſe im-
perium non in beluas, ſed homines ad ima-
ginem Dei conditos, & ad vitam æternam
electos habere: cogitet etiam ſe aliqvan-
do ſublimis ſuæ poteſtatis & adminiſtratio-
nis rationem Deo redditurum.

Subditis vero debet. I. Vt ſincero & paterno amore eos complectatur.

II. Tueatur inſontes, qvi legibus divinis & politicis legitimè obtemperant, & bona opera honore afficiat.

III. Puniat ſceleratos gladio, qvi contumaciter legibus repugnant & tranqvillitatem publicam turbant.

IIII. Condat leges bonas & ſalutares Reipublicæ, congruentes cum lege divina & naturali.

V. Pacem & incolumitatem publicam tueatur & conſervet.

Hæc ſi fecerit, arboris illius magnæ & fortis inſtar erit, (de qva Daniel cap. 4. v. 8.) Cuius proceritas cœlum contingebat, aſpectus eius erat uſque ad terminos vniverſæ terræ, folia eius pulcherrima & fructus eius nimius, ſubter qvam habitabant animalia & beſtiæ,

& in ramis eius commorabantur volucres cœli, & ex ea vescebatur omnis caro. At qvi secus fecerint, potentia sua ad opprimendum eos, qvos iure defendere deberent, abutentes: meminerint sibi dictum esse illud Salomonis Sap: 6. v. 2. Audite Reges & attendite, discite iudices finium terræ, aures præbete moderatores populi, qviqꝫ de nationū multitudine gloriamini: qvoniam à Domino vobis dominatio data est, & potestas ab altissimo, qvi in opera inqviret vestra & consilia perscrutabitur: qvoniam cùm essetis ministri eius, non rectè iudicastis, neqꝫ legem conseruastis, nec Dei consilium secuti estis. horribiliter iudicium superueniet vobis & repentè, qvoniam in vos potentes, seuerissimè exercebitur.

Hæc de Magistratu ideo hoc tempore proposuimus in Ecclesia, ut cùm sciamus tempus illud exoptatissimum præ foribus esse, qvo Illustrissimus & Clementissimus Princeps noster, CHRISTIANVS eius nominis IV. felici omine & fausta omnium ordinum acclamatione, regio Diade-

Diademate inaugurandus, auiti paternicꝫ regni habenas moderandas ſuſcipiet: probeq; ex iis, qvæ ſupra monuimus cognitum habeamus, imperia non obtineri fortuito, nec regi aut conſeruari prudentia, viribus vel conſilijs humanis: ſed ſola Dei benedictione ſtare & florere, qvi ordinem à ſe inſtitutum promouet, ſeruat, tuetur. Neqve etiam felicem eſſe vllam gubernationem, niſi Deo adiuuante, qvi dat ſalutem Regibus, á qvo ſolo ſunt non modo conſilia ſálutaria, felices rerum euentus & ſucceſſus, ſed etiam boni præſtantes & humano generi utiles & ſalutares gubernatores. Ea de cauſa debent miniſtri verbi, grauiſsimè & ſeueriſsimé admonere, excitare & adhortari auditores ad tantæ rei conſiderationem & eosdem exſtimulare, ad agnoſcendum immenſum hoc beneficium & ad gratias agendas omnium rerum moderatori Deo opt. Max. qvod ex immenſa bonitate ſua, nobis hactenus felicem regni ſtatum, pium Magiſtratum, ſalutarem gubernationem & almam pacem conceſſerit. Et inſuper veris gemitibus & ardentibus votis eundem precari: ut deinceps regna, ducatus & ditiones in vera religione, diuturna tranqvillitate, ſancta Pſal. 14 v. 10.

disciplina & omni felicitate conseruare sua protectione & Angelorum præsidio dignetur. Tum etiam ut Principi nostro Illustrissimo concedat in auspicio & progressu gubernationis Maiestatis ipsius, perpetuam felicitatem & Virtutum in-
alm. 21. crementum, præueniat ipsum benedictio-
ers. 4. nibus suis, ponat super caput eius coronam
al. 103. auri optimi, Coronet illum misericordia
ers. 4. & miserationibus, omnibusq; donis regijs ipsum cumulet, regat mentem eius spiritu principali, det ipsi cor perfectum, vitam diuturnam, domum tutam, gubernationem prosperam, senatum prudentem, populum obedientem, Ecclesiam pacatam, pacem diuturnam, tempora tranqvilla, successus felices: ut Christo portas aperiat, iudicium & iusticiam faciat, & gladio sibi diuinitus tradito recte utatur, in defensionem bonorum & vindictam malorum: qvo placidam & tranqvillam vitam, sub ipsius imperio viuamus, in omni pietate & honestate.

Illustrissimam etiam Reginam matrem, liberos Regios, confœderatos & necessitudine deuinctos Reges & Principes in perpetua amicitia & pacis vinculo nobiscum, diutissimè conseruare velit.

Amplissi-

Amplissimos qvoq; & prudentissimos, regnorum consiliarios, præsides, nobiles, iudices & omnes qvorum ministerio ad nos gubernandos vtitur DEVS, saluos & incolumes custodire dignetur, mentes illorum spiritu sapientiæ & prudentiæ irradiet, & pia ac salutaria ipsis consilia suggerat, adeoq; vniuersos ac singulos horum regnorũ status & ordines incolas & subditos, paterna sua protectione ab omnibus flagellis, aduersitatibus & insultibus hostium custoditos, donis & bonis spiritualibus & corporalibus ornare & locupletare velit: ut sanctam vitam in ipsius timore traducentes vniuersi & singuli, posthac simus in meditatione verbi ipsius assidui, in precibus seduli, in dilectione feruidi, in cruce ferenda magnanimi, in spe firmi, in morte imperterriti, in vita cœlesti perpetuò læti & exultabundi cum omnibus Angelis & electis,

Amen.

PRIMÆ DIEI PRECATIO.

DAllsommectigste / Lang-modige oc gode Gud/ wi Arme elendige Adams Børn komme nu frem for dit An-sict/ oc aff gantske Hierte ydmyge-lige begræde / vore Synder oc misgierninger/ at vere saa mang-faaldige / store oc gruelige / at de raabe Heffn oc straff offuer oss/ i Himmelen hos dig: Oc at wi ere lenge siden skyldige met Sodomi-terne / at straffis met euig Ild oc Forderffuelse / der som du icke aff din wsigelige Naade oc Langmo-dighed haffde sparit oc beuaret oss. Wi sucke oc raabe til dig/ O naadige Fader / bedendis for din Søns vor eniste Megleris JE-su Christi wskyldige Blods skyld/ som

som raaber Naade oc Barmhier-
tighed offuer alle dennom/ som
met angerfulde Hierter i Troen
til dig indfalde/ at du vilt for din
store Miskundheds skyld/ tilgiffue
oc forlade oss alle vore raabende
synder oc vtallige misgierninger/
oc bortage den velfortiente straff/
som allerede aff din strenge retfer-
dighed er beredt offuer oss at vdø-
sis. O HERre / gack icke i rette
met oss/ oc giff icke act paa vore
Synder/men giff oss dit Venskaff
oc Naade. Oc efterdi all Synd
oc Ondskaff tager offuerhaand i
Verden/saa derfindis gantske faa
som rettelig tiene eller frycte dit
hellige Naffn / oc skicke sig effter
din villie: At du fordi naadelig
vilt beuare oss / oc met din hellig-
Aand altid styre oc regere oss / at

 wi

wi icke falde fra dig/eller met den store wgudelige Hob ligge hen i syndsens Slemhed oc Tryghed/ oc der vdoffuer euig fordømmis/ Men hielp oss at wi kunde staa aff vort onde Væsen / bliffue i din Retferdighed deelactige / oc siden euige salige for samme din Søns JEsu Christi skyld/ Amen.

LOCO EPISTOLÆ.

Textus Gen. 18. v. 20.

Euangelium Luc. 17. v. 26.
Prout factum est in diebus Noe &c.
vsque ad finem versus 31.
Qvo filius hominis reuelabitur.

SECVNDÆ DIEI PRECATIO.

Barmhiertige Gud / oc kiere Himmelske Fader/ wi bekiende dine wsigelige

lige store Velgierninger mod oss/ besynderlig at du met dit salige Ord oc Sacramenter haffuer begaffuit oss / oc ladet dit naadis Rige plantis hos oss/ Ja oss baade met Aandelig oc Legomlig gode mod Himmelen ophøyet / paa det wi skulde fryete oc tiene dit hellige Naffn / oc met sand Poenitentze i naadens Tid omuende oss til dig: Wi bekiende vor store Vtacknemmelighed / huilcken wi beuise dig for alle dine gaffuer oc Velgierninger / oc oss langt verre at haffue handlit mod dig / end Hedninge eller andre Vgudelige som icke kiende dit Naffn/ey heller vide dit Ord oc villie. Derfaare bede wi dig O Naadefulde JEsu Christe / at du vilt forbarme dig offuer oss / oc icke som vore Synder

der oc Vtacknemmelighed for-
tient haffuer handle met oss / men
oss beuare fra den gruelig Vee oc
Forbandelse/som du i dit Ord vd-
raaber offuer alle Euangelij for-
actere/ Fri oss fra den euige Helff-
uedis fordømmelse / oc hielp oss at
wi i denne Dag met en sand al-
uorlig Poenitentze i Secke oc A-
ske / det er / met ydmyge Hierter i
en fast Tro oc Christeligt Forsæt
omuende oss til dig/altid her effter
bekiende dine Gaffuer / oc findis
dig tacknemmelige/met all Lydig-
hed oc Vnderdanighed som rette
vndersaatte vdi dit Aandelige Ri-
ge/ oc siden bekomme glæde oc Sa-
lighed i det euige Rige/huilckit du
oss met din Død oc Verdskyld for-
tient oc beredt haffuer/du som met
din Fader oc hellig Aand &c.

Epist.

Epistola Rom. 10. v. 6.
Ne dixeris in corde tuo, &c.
Finis: Orbis terrarum verba eorum.
Euangel: Luc. 10. v. 11.
Scitote appropinqvasse ad vos &c.

TERTIÆ DIEI PRECATIO.

O Naadefulde Gud oc Allerkieriste Fader/ wi dine fattige Børn aff gantske Hierte bede dig/ at du met din helligAand oc veldige Haand vilt regere oc hielpe oss arme fremmede oc elendige Pillegrime i denne Verden/ at wi effter denne Dag kand imodstaa Syndsens oc Kiødsens Lyst/ oc dempe den gamle Adam i oss/ at wi icke offuerwindis aff Satan/ Kiødet/ Verden/ eller oc nogen Ond Begiering. Men styrcke oc ledsage du oss/ at

wi

swi kunde altid vandre paa salig-
hedsens Vey / beholde Troen oc
en god Samuittighed / oc komme
til vor rette Fæderne Land Him-
merige / oc i midler tid den stund
swi leffue i denne Verden / Forlene
din Naade oc Velsignelse / oc bliff
hos oss met din Faderlige hielp oc
Bistand. Beuar din Christne
Menighed / dit salige Ord oc hel-
lige Sacramenter fra all Men-
niskelig Vildfarelse. Holt Kir-
ckens Tienere oc Predickere i it
Christeligt Leffnet oc god Sam-
drectighed. Beuar disse Riger /
Førstedømme oc Lande i Fred oc
Enighed. Giff vor Naadige vd-
ualde Herre oc Konning / Hertug
Christian Lycke oc Velsignelse til
Liff oc Siel / Krone du hannom
met din Naade oc met sande Kon-
gelige

gelige dyder/ Gudfryctighed/ Ydmyghed/ Retferdighed/ Vijsdom oc Forstand. Giff at hans Naadis Regimente maa haffue en glædelig Begyndelse oc lyckſalig Fremgang/ i Biſtandig Fred oc languarende Sundhed oc Velfærd. Beuar hans elſkelige Fru Moder Dronning Sophia met hans Naadis Høybaarne Syſkende/ Suogre oc Blodsforuante. Holt diſſe Rigers Raad/Adel oc Øffrighed met menige Vnderſaatte vnder din Guddommelige Beſkyttelſe oc beſkermelſe. Giff velſignelſe til Liff oc Siel/ oc vent fra oſſ alle din vredis Rijs oc vel fortiente Straff/ ſaa ville wi altid fryete oc tiene dig/ oc priſe dig ſom en naadig Gud oc Fader met din elſkelige Søn Jeſu Chriſto/ oc

den

den hellig Aand / som leffuer oc regnerer en sand Gud fra euighed til euighed/ AMEN.

Epist. 1. *Pet.* 2. v. 11.

Obsecro vos tanqvam aduenas & peregrinos &c.

Euangelium Matth. 5. v. 14.

Vos estis lux mundi.

Finis: Glorificentq; patrem vestrum qvi est in cœlis.

FINIS.

fuer ocr

ca euigh

t.

. II.

duenas & p

b. 5. v. 14.

atrem vestru

s.

